JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
PHILIPPE LÉGER
9 päivänä marraskuuta 1995 *

1. High Court of Justice, Queen's Bench Division on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle viisi ennakkoratkaisukysymystä, jotka ovat ilmenneet sellaisen riita-asian oikeudenkäynnissä, jossa on kysymys Färsaarilta peräisin olevia katkarapuja Yhdistyneeseen kuningaskuntaan tuotaessa sovellettavasta tullimenettelystä. Nämä ennakkoratkaisukysymykset liittyvät maahantuotujen tavaroiden alkuperäaseman määrittämistä koskeviin sääntöihin ja sellaisten tuontitullien jälkikäteen tapahtuneeseen kantamiseen, joita ei alun perin ollut vaadittu tullivelan maksamisesta vastuussa olleelta velalliselta.

2. Näyttää siltä, että vuoden 1994 lopulla muissakin jäsenvaltioissa (Belgia, Tanska, Saksa, Ranska ja Alankomaat) oli vireillä samankaltaisia, Føroya Fiskasølaa — joka on yksi pääasian kantajista — koskevia oikeudenkäyntejä. [1]

3. Palautan ensin lyhyesti mieliin Färsaarten valtiosääntöoikeudellisen aseman ja sen aseman suhteessa yhteisöön.

4. Tanskalaisen 23.3.1948 annetun, *Hjemmestyrelov* -nimisen lain nro 137 mukaan Färsaaret muodostavat Tanskan kuningaskuntaan kuuluvan autonomisen alueen. Färsaarelaiset ovat henkilöitä, joilla on Tanskan kansalaisuus ja jotka asuvat Färsaarilla. Färsaarten paikallinen hallitus käsittelee erityisesti tulliasioita. Paikalliset viranomaiset ovat myöskin toimivaltaisia sääntelemään Färsaarten lipun käyttöä Färsaarilla rekisteröidyissä aluksissa.

5. Tanskan kunigaskunnalla oli mahdollisuus ETY:n perustamissopimuksen 227 artiklan 5 kohdan a alakohdan perusteella, siinä muodossa, jonka se sai Euroopan yhteisön uusien jäsenvaltioiden liittymistä koskevien asiakirjojen sopeuttamisesta 1 päivänä tammikuuta 1973 tehdyn neuvoston päätöksen [2] 15 artiklan 2 kohdan perusteella, ilmoittaa viimeistään 31.12.1975 yhteisölle, että ETY:n perustamissopimusta sovelletaan Färsaarilla. Tanskan kuningaskunta ei käyttänyt tätä mahdollisuutta hyväkseen. EY:n perustamissopimusta ei siis sovelleta näillä saarilla.

Pääasiassa sovellettavat säännökset

6. Tiettyihin Färsaarilta peräisin oleviin ja tuotaviin alkuperätuotteisiin sovellettavasta

* Alkuperäinen kieli: ranska.

1 — Ks. pääasian kantajien esittämien huomautusten 11 kohta.

2 — EYVL L 2, s. 1.

tullimenettelystä 1 päivänä elokuuta 1974 annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2051/74 [3] säädetään tullien asteittaisesta poistamisesta Färsaarilta tapahtuvasta tuonnista.

'Färsaarilta olevina aluksina' voidaan pitää vain sellaisia aluksia

7. Tämän asetuksen 2 artiklan 2 kohdan ja liitteen II mukaan Färsaarilta peräisin olevien äyriäisten ja nilviäisten tuonti Yhdistyneeseen kuningaskuntaan tapahtuu tullitta.

— jotka on rekisteröity Färsaarilla,

8. Asetuksen liitteessä IV määritellään alkuperätuotteen käsite sellaisille tuotteille, jotka kuuluvat kalastustuotteita koskevan yhteisen markkinajärjestelyn piiriin seuraavasti: *

— jotka purjehtivat Färsaarten lipun alla,

"I. —— Färsaarten alkuperätuotteita ovat ——:

— joista Färsaarilla tai muualla asuvat yhteisön jäsenvaltioiden kansalaiset taikka sellaiset yhtiöt, joiden pääkonttori sijaitsee jonkin jäsenvaltion tai Färsaarten alueella, omistavat vähintään puolet ——,

a) ——

b) Färsaarilta olevien alusten pyytämät merikalastustuotteet;

— joiden päällystöön kuuluu ainoastaan Färsaarilla tai muualla asuvia yhteisön jäsenvaltioiden kansalaisia,

— —

— joiden miehistöstä vähintään 75 prosenttia on Färsaarilla tai muualla asuvia yhteisön jäsenvaltioiden kansalaisia."

3 — EYVL L 212, s. 33.
* Suomennettu yhteisöjen tuomioistuimessa.

9. Asetuksen 4 artiklan [4] 1 kohdassa säädetään seuraavaa [*]:

"Tässä asetuksessa käsite 'alkuperätuotteet' määritellään tavaran alkuperän käsitteen yhteisestä määritelmästä 27 päivänä kesäkuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 802/68 [5] 14 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen ja siten, kuin liitteeseen IV sisältyvistä erityisistä säännöistä ja 2 kohdan säännöksistä käy ilmi."

10. Asetuksen N:o 802/68 14 artiklassa määritellään se menettelytapa, jota tällä asetuksella perustetun alkuperäkomitean on noudatettava.

11. Asetuksen N:o 2051/74 4 artiklan 2 kohdassa asetetaan tullietuuden saamisen edellytykseksi EUR 1 -tavaratodistuksen esittäminen; tämän todistuksen malli on asetuksen liitteessä V. Asetuksen 4 artiklan 2 kohdassa täsmennetään, että todistuksen antavat Färsaarten viranomaiset vietäessä tavaroita Färsaarilta.

12. Alkuperätuotteen käsitteen määrittelemisestä ja tiettyihin Färsaarilta peräisin oleviin ja tuotaviin alkuperätuotteisiin sovellettavassa tullimenettelyssä noudatettavasta hallinnollisesta yhteistoiminnasta 6 päivänä joulukuuta 1974 annetussa komission asetuksessa (ETY) N:o 3184/74 [6] säädetään niistä edellytyksistä, jotka on asetettu sille, että tuotteet voivat saada alkuperäaseman, ja siitä, miten tämän aseman olemassaolo näytetaan toteen ja tarkistetaan.

13. Tämän asetuksen 2 artiklan ensimmäisen alakohdan 1 kohdan a alakohdassa säädetään, että Färsaarten alkuperätuotteina pidetään "tuotteita, jotka on kokonaisuudessaan saatu Färsaarilta".

14. Asetuksen 3 artikla sisältää seuraavan täsmennyksen: [*]

"Färsaarilta —— 'kokonaisuudessaan saatuina' —— pidetään ——:

— —

f) merikalastustuotteita ja muita Färsaarilta olevien alusten merestä pyytämiä tuotteita;

— —".

4 — Tämä on entinen 5 artikla, josta on tullut 4 artikla tiettyihin Färsaarilta peräisin oleviin alkuperätuotteisiin sovellettavasta tullimenettelystä annetun asetuksen (ETY) N:o 2051/74 muuttamisesta 23 päivänä marraskuuta 1979 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2612/79 1 artiklan 2 kohdan perusteella.

* Suomennettu yhteisöjen tuomioistuimessa.

5 — EYVL L 148, s. 1. Tämä asetus on kumottu kodifioinnin jälkeen yhteisön tullikoodeista 12 päivänä lokakuuta 1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 (EYVL L 302, s. 1) 251 artiklalla, joka on tullut voimaan 1.1.1994.

6 — EYVL L 344, s. 1.

* Suomennettu yhteisöjen tuomioistuimessa.

15. Asetuksen N:o 3184/74 liitteen I selittävä huomautus 4 sisältää saman määritelmän "Färsaarilta olevista aluksista", joka sisältyy asetuksen N:o 2051/74 liitteeseen IV.

16. Asetuksen N:o 3184/74 7 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavasti: *

"Tuotteiden alkuperäasema osoitetaan esittämällä Føroya Gjaldstovan [7] antama EUR 1 -tavaratodistus ——".

17. Asetuksen 9 artiklassa säädetään lisäksi, että tavaratodistus annetaan ainoastaan, mikäli viejä on tehnyt tätä koskevan kirjallisen pyynnön. Føroya Gjaldstovan on ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin tavaroiden alkuperän todentamiseksi ja muiden todistukseen merkittyjen seikkojen valvomiseksi (22 artiklan 2 kohta). EUR 1 -tavaratodistuksia voidaan valvoa niiden antamisen jälkeen pistokokein tai aina silloin, kun sen jäsenvaltion tulliviranomaisilla, johon tuonti tapahtuu, on perusteltua aihetta epäillä asiakirjan aitoutta tai kyseisen tavaran todellisesta alkuperästä annettuja tietoja (46 artiklan 1 kohta). Sen jäsenvaltion tulliviranomaiset, johon tuonti tapahtuu, lähettävät todistuksen Føroya Gjaldstovalle ilmoittaen ne aineelliset tai muodolliset syyt, joiden vuoksi tutkinta on perusteltua (46 artiklan 2 kohta). Jälkikäteen tapahtuneen valvonnan tulokset ilmoitetaan näille viranomaisille, joiden on annettava Føroya Gjaldstovan määrittää se, voidaanko maasta tosiasiallisesti vietyihin tavaroihin soveltaa tavaratodistusta, ja se, ovatko nämä tavarat tosiasiallisesti alkuperätuotteita (46 artiklan 3 kohta).

18. Jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten todetettua, että lain mukaan suoritettavat tuontitullit ovat kokonaan tai osittain jääneet kantamatta tullivelan maksamisesta vastuussa olevalta velalliselta, ne aloittavat tuonti- ja vientitullien maksamisvelvoitten sisältävään tullimenettelyyn ilmoitetuista tavaroista velalliselta kantamatta jääneiden tuonti- tai vientitullien kantamisesta jälkitullauksin 24 päivänä heinäkuuta 1979 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1697/79 mukaisen menettelyn kantamatta jääneiden tullien perimiseksi. [8]

19. Tämän asetuksen 2 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan [9] mukaan tähän menettelyyn ei enää voida ryhtyä sen jälkeen, kun kolmen vuoden määräaika on kulunut siitä päivästä, jolloin tullivelan maksamisesta vastuussa olevalta vellalliselta alun perin vaadittu määrä kirjattiin tileihin tai — jos tullia ei ole kirjattu tileihin — siitä päivästä, jona kysymyksessä olevia tavaroita koskeva tullivelka on syntynyt.

7 — Färsaarten tulliviranomaisen nimi asetuksen antamisajankohtana.

8 — EYVL L 197, s. 1. Tämä asetus on kumottu kodifioinnin jälkeen em. asetuksen N:o 2913/92 251 artiklalla, jota sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1994.

9 — Tämä alakohta vastaa sisällöltään tällä hetkellä voimassa olevan yhteisön tullikoodeksin 221 artiklan 3 kohtaa.

20. Saman asetuksen 5 artiklan 2 kohdan ensimmäinen alakohta [10] kuuluu seuraavasti: *

"Toimivaltaiset viranomaiset voivat jättää sellaiset tuontitullit —— jälkikäteen kantamatta, jotka ovat jääneet kantamatta tulliviranomaisten sellaisen virheen vuoksi, jota osaltaan vilpittömässä mielessä toiminut ja kaikkia voimassa olevia tulli-ilmoitusta koskevia säännöksiä noudattanut tullien maksamisesta vastuussa ollut velallinen ei ole voinut kohtuudella havaita".

21. Tämän artiklan soveltamista koskevat edellytykset on vahvistettu 20 päivänä kesäkuuta 1980 annetulla komission asetuksella (ETY) N:o 1573/80 [11], joka on kumottu ja korvattu 1.9.1989 lukien 2 päivänä elokuuta 1989 annetulla komission asetuksella (ETY) N:o 2380/89 [12], joka puolestaan on korvattu 1.9.1991 lukien 23 päivänä heinäkuuta 1991 annetulla komission asetuksella (ETY) N:o 2164/91 [13].

22. Kaikkien näiden kolmen asetuksen 4 artiklassa säädetään, että silloin kun tullit jätetään jälkikäteen kantamatta ja tullien määräon yhtä suuri tai suurempi kuin 2 000 ecua, asia on alistettava komission päätettäväksi, joka tekee päätöksen kuultuaan tullittomuuskomiteaa.

Tosiseikat ja asian käsittelyn vaiheet pääasiassa

23. Faroe Sefood Co. Ltd (jäljempänä Faroe Seafood) on englantilainen rajavastuuyhtiö ja 100-prosenttisesti L/F Føroya Fiskasølan (jäljempänä Føroya Fiskasøla) tytäryhtiö, joka tapahtuma-aikana oli färsaarelainen osuuskunta [14] ja jonka osakkaina olivat Färsaarilla rekisteröityjen kalastusalusten varustajat sekä paikalliset kalanjalostuslaitokset. Faroe Seafood toi maahan harmaita ja vaaleanpunaisia katkarapuja, jotka olivat peräisin erityisesti Føroya Fiskasølalta.

24. Aviopuolisot John ja Celia Smith, jotka toimivat Arthur Smithin nimellä ("a firm", jäljempänä Arthur Smith), toimivat laivameklareina, lastinpurku- ja laivaliikenneyrittäjinä sekä [15] tulliasioitsijoina.

10 — Tämä alakohta vastaa sisällöltään tällä hetkellä voimassa olevan yhteisön tullikoodeksin 220 artiklan 2 kohdan b alakohtaa.

* Suomennettu yhteisöjen tuomioistuimessa.

11 — EYVL L 161, s. 1.

12 — EYVL L 225, s. 30.

13 — EYVL L 201, s. 16.

14 — L/F Føroya Fiskasøla muuttui 31.12.1993 holding-yhtiöksi ja piti tämän jälkeen hallussaan P/F Føroya Fiskasøla -nimisen rajavastuuyhtiön varoja (ks. pääasian kantajien huomautusten 18 kohta, alaviite 16).

15 — Ks. pääasian kantajien huomautusten 44 kohta.

25. Komission XXI pääosaston virkamiehiä vieraili 16.9.—4.10.1991 Färsaarilla — sovittuaan tästä ensin sikäläisen tulliviranomaisen kanssa —, mukanaan yksi Yhdistyneen kuningaskunnan ja yksi Tanskan tullivirkamies, tarkistaakseen, olivatko kaikki yhteisöön EUR 1 -tavaratodistuksilla tuodut katkaravut tosiasiallisesti peräisin Färsaarilta.

26. Tämän vierailun päätteeksi Färsaarten tulliviranomaiselle luovutettiin 3.10.1991 päivätty selonteko, joka sisälsi seuraavat toteamukset:

— Kanadalle yksinomaan kuuluvalla talousvyöhykkeellä rahtaussopimusten perusteella kalastaneiden färsaarelaisten alusten miehistöön kuului kanadalaisia kalastajia ja toisinaan kanadalaisia päällystöön kuuluvia henkilöitä, jotka osallistuivat kalastustoimintaan.

— Kolmansien maitten kansalaisten osuus tiettyillä kalastusmatkoilla oli osoittautunut suuremmaksi kuin asetuksessa N:o 3184/74 sallittu 25 prosenttia.

— Färsaarelaisilta ja ulkomaisilta aluksilta ostetut katkaravut oli toimitettu färsaarelaisille tehtaille ja ne oli jalostettu sellaisiksi kuorettomiksi katkaravuiksi, jotka oli suunnattu erityisesti Euroopan yhteisöön tapahtuvaan vientiin, vaikka niitä ei ollut eroteltu niiden alkuperän mukaan lastin purkamishetkellä eikä myöhemminkään, varastoinnin aikana.

27. Yhdistyneen kuningaskunnan tulliviranomaiset katsoivat, ettei maahantuotuja tuotteita voitu pitää Färsaarilta peräisin olevina sovellettavissa säännöksissä tarkoitetulla tavalla ja että tämän vuoksi kysymyksessä oleville rahdeille ei voitu myöntää tuontietuuskohtelua.

28. Yhdistyneen kuningaskunnan tulliviranomaiset lähettivät 23.4. ja 11.5.1992 välisenä aikana Føroya Fiskasølalle ja Faroe Seafoodille maksuvaatimukset, joissa nämä määrättiin maksamaan Färsaarilta 9.5.1989 ja 10.9.1991 välisenä aikana tapahtuneiden tuontien perusteella kokonaismäärältään 493 888,44 Englannin punnan (GBP) suuruiset tullit. Tullihallinto antoi 21.9.1992 tiedoksi Arthur Smithille 1 158 030,14 GBP:n suuruisen maksuvaatimuksen. Nämä maksuvaatimukset esitettiin asetuksen N:o 1697/79 perusteella.

29. Ennakkoratkaisua pyytäneessä kansallisessa tuomioistuimessa nostettiin kanne näitä maksuvaatimuksia vastaan.

30. Tässä tuomioistuimessa kantajat vetoavat siihen, että

— maahan tuodut tuotteet olivat peräisin Färsaarilta;

— Yhdistyneen kuningaskunnan tulliviranomaiset eivät voineet tässä suhteessa sivuuttaa EUR 1 -tavaratodistusten näyttöarvoa, jonka Färsaaren tulliviranomainen oli nimenomaisesti pysyttänyt 3.10.1991 päivätystä selonteosta huolimatta;

— kantajiin olisi sovellettava asetuksen N:o 1697/79 5 artiklan 2 kohtaa.

31. Arthur Smith on lisäksi vedonnut siihen, että sille tiedoksiannettu maksuvaatimus oli kokonaisuudessaan pätemätön sen vuoksi, että osa saatavasta oli asetuksen N:o 1697/79 2 artiklan 1 kohdan mukaan vanhentunut. Arthur Smith on korostanut, että pätemättömyys aiheutuisi siitä kansallisesta oikeussäännöstä, jonka mukaan saatava on kokonaisuudessaan pätemätön silloin, kun jotain sen osista ei voida periä.

32. High Court of Justice, Queen's Bench Division arveli, että riita-asian ratkaisemiseen liittyi yhteisön oikeuden tulkintaongelmia ja päätti lykätä asian käsittelemistä sekä esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat kysymykset:

"1) a) Määritetäänkö

— se asianosainen, jolle kuuluu todistustaakka tavaroiden alkuperäaseman puuttumisesta,

ja

— tapaukseen sovellettavissa olevan näytön laatu

kansallisen oikeuden vai yhteisön oikeuden sääntöjen mukaan silloin, kun jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset vaativat neuvoston asetuksen N:o 1697/79 mukaisesti tuontitullien kantamista jälkitullauksin sillä perusteella, että tavarat eivät olleet peräisin siltä alueelta, joka oli määritelty asianomaisessa EUR 1 -tavaratodistuksessa?

b) Jos nämä säännöt määritetään yhteisön oikeuden mukaan, mitkä ne ovat?

2) Saavatko jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset neuvoston asetusta N:o 2051/74, komission asetusta N:o 3184/74 ja neuvoston asetusta N:o 1697/79 oikein tulkittaessa kantaa tullit jälkitullauksin Färsaarilta maahan tuoduista tavaralähetyksistä siinä tapauksessa, että

— nämä viranomaiset eivät ole kantaneet tulleja tuonnin yhteydessä luottaen sellaisiin EUR 1 -tavaratodistuksiin, joissa ilmoitettiin tavaralähetysten olevan peräisin Färsaarilta;

— Färsaarten toimivaltaiset viranomaiset ovat antaneet mainitut EUR 1 -tavaratodistukset vilpittömässä mielessä;

— komission virkamiehistä sekä yhdestä tanskalaisesta ja yhdestä brittiläisestä virkamiehestä koostuva tutkimusvaltuuskunta on antanut selonteon, jonka mukaan kysymyksessä olevat tavaralähetykset eivät olleet alkuperää koskevien sääntöjen mukaisia sen vuoksi, että ne tehtaat, joista ne olivat peräisin, olivat käsitelleet sekaisin alkuperä- ja muita tuotteita ja että hakemuksiin ei ollut liitetty selvityksiä siitä, mikä oli käytettyjen raaka-aineiden suhteellinen osuus;

— tutkimusvaltuuskunta oli päätellyt, että 'nämä EUR 1 -tavaratodistukset ovat kokonaan tai osittain pätemättömiä';

— Färsaarten viranomaiset kiistävät tutkimusvaltuuskunnan tekemät väitteet ja katsovat edelleen, että todistukset ovat päteviä;

— alkuperäkomitea ei ole käsitellyt niitä kohtia tutkimusvaltuuskunnan selonteosta, jotka Färsaarten viranomaiset olivat kiistäneet;

— alkuperäkomitea on tutkimusvaltuuskunnan antaman selonteon perusteella käsitellyt muita tutkimuksen yhteydessä ilmenneitä kysymyksiä?

3) a) Onko neuvoston asetuksen N:o 2051/74 liitteessä IV ja komission asetuksen N:o 3184/74 selittävässä huomautuksessa 4 olevat perusteet, joiden mukaan määritellään

Färsaarilta olevat alukset, ymmärrettävä siten, että niiden kaikkien on oltava olemassa samanaikaisesti, vai siten, että ne ovat vaihtoehtoisia?

b) Mikäli mainitut perusteet on ymmärrettävä siten, että niiden kaikkien on oltava olemassa samanaikaisesti, onko näissä teksteissä esiintyvä käsite 'miehistö' ymmärrettävä siten, että siihen sisältyvät myös ne henkilöt, jotka eivät kuulu aluksen tavanomaiseen henkilökuntaan ja jotka kolmannesta maasta olevan yrityksen kanssa tehdyn yhteisyrityssopimuksen perusteella on otettu työskentelemään aluksella harjoittelijoina tai epäpätevänä varastohenkilöstönä yhden matkan tai tietyn matkan osan ajaksi ja joille palkan maksaa joko aluksen omistaja tai ulkopuolisesta maasta oleva yritys?

c) Jos raaka-aineita ei käsitellä erikseen kalatehtaalla niiden erilaisten, asetuksella N:o 3184/74 määriteltyjen alkuperien mukaan, voivatko jäsenvaltion tulliviranomaiset kantaa tästä tehtaasta peräisin olevien tavaroiden tuonnista sellaisia tulleja, jotka vastaavat määrältään niitä tulleja, jotka olisi ollut maksettava, jos jokaisessa tavaralähetyksessä eri alkuperää olevien tavaroiden suhteelliset osuudet vastaisivat tuontivuoden aikana tehtaalle tulleiden, eri alkuperää olevien raaka-aineiden suhteellisia osuuksia?

4) a) Jos jäsenvaltion viranomaiset lähettävät jälkikäteen koko tullivelkaa koskevan maksuvaatimuksen ja jos osa näin vaaditusta summasta on asetuksen N:o 1697/79 2 artiklan 1 kohdan perusteella vanhentunut, määritetäänkö se, onko vaatimusta pidettävä kokonaisuudessaan pätemättömänä, kansallisen vai yhteisön oikeuden mukaan?

b) Jos tätä kysymystä säännellään yhteisön oikeudessa, missä olosuhteissa maksuvaatimusta (mahdollisesti) on pidettävä kokonaisuudessaan pätemättömänä?

5) Voivatko jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset neuvoston asetuksen N:o 1697/79 5 artiklan 2 kohtaa ja komission asetuksen N:o 2164/91 4 artiklaa oikein tulkittaessa ryhtyä jälkikäteen sellaisten tuontitullien kantotoimenpiteisiin, joita ei ollut peritty tavaroita maahantuotaessa, saattamatta asiaa ensin komission käsiteltäväksi, jos

— vilpittömässä mielessä toiminut viejä on ilmoittanut, että tavarat olivat peräisin Färsaarilta;

— viejä on noudattanut kaikkia voimassa olevia tulli-ilmoitusta koskevia säännöksiä, paitsi jos edellisen luetelmakohdan perusteella voidaan toisin päätellä;

— sen alueen toimivaltaiset viranomaiset, josta tavarat vietiin, ovat vilpittömässä mielessä EUR 1 -tavaratodistuksessa todistaneet, että tavarat olivat peräisin tältä alueelta, eivätkä viranomaiset ole missään vaiheessa katsoneet, että todistukset eivät enää olisi voimassa;

— sen jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset, johon tuonti tapahtui, ovat vilpittömässä mielessä alun perin hyväksyneet tavaratodistuksissa ilmoitetun tavaroiden alkuperän;

— tullivelan maksamisesta vastuussa olevat velalliset ovat koko ajan vilpittömässä mielessä olleet siinä käsityksessä, että tavaroiden alkuperä oli tavaratodistuksessa ilmoitetun mukainen;

— sen jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset, johon tuonti tapahtui, vahvistavat, etteivät ne tutkineet tulleista vapauttamista koskenutta pyyntöä ennen kuin ne lähettivät jälkikäteiset maksuvaatimukset;

— nämä toimivaltaiset viranomaiset päättivät olla saattamatta asiaa komission käsiteltäväksi sen vuoksi, että ne arvelivat, etteivät 5 artiklan 2 kohdassa tarkoitetut vapauttamisen edellytykset täyttyneet, koska ne katsoivat, että tuojan tai hänen asiamiehensä oli kannettava vahingonvaara siinä tapauksessa, että kävisi ilmi, että EUR 1 -tavaratodistus oli annettu virheellisesti, ja koska ne katsoivat, että maahantuojan, joka oli kokonaisuudessaan maastaviejän omistuksessa, sekä tämän viejän asiamiehen olisi pitänyt voida selvittää kysymyksessä olevien tavaroiden alkuperä?"

Alustavia huomioita

Føroya Fiskasølan asettaminen konkurssiin oikeudenkäynnin aikana

33. Asiakirjoihin merkityistä seikoista käy ilmi, että Føroya Fiskasølaa koskeva konkurssimenettely on aloitettu 31.7.1995, eli toisin sanoen nyt esillä olevan ennakkoratkaisumenettelyn aikana.

34. Tällä seikalla ei ole minkäänlaista vaikutusta menettelyyn yhteisöjen tuomioistuimessa ensiksikään sen vuoksi, että ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin ei ole virallisesti ilmoittanut yhteisöjen tuomioistuimelle, että pääasiaa koskeva oikeudenkäynti olisi jätetty sillensä, lykätty tai keskeytetty Føroya Fiskasølaa koskevalta osaltaan sen konkurssin vuoksi, ja toiseksi sen vuoksi, että oikeudenkäynti jatkuu muiden asianosaisten osalta, koska asiakirjoissa on täsmennetty, ettei konkurssi koske Faroe Seafoodia, joka on Føroya Fiskasølan tytäryhtiö.

Väite omaisuudensuojaa koskevan perusoikeuden loukkaamisesta

35. Ennen kun pääasian kantajat ryhtyvät erittelemään ennakkoratkaisukysymyksiä, ne vetoavat siihen, että riidan kohteena olevien tullien kantaminen jälkikannossa loukkaa omaisuudensuojaa koskevaa perusoikeutta, joka on tunnustettu ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojelemiseksi 4.11.1950 tehdyn yleissopimuksen ensimmäisen lisäpöytäkirjan 1 artiklassa, sellaisena kuin Euroopan ihmisoikeustoimikunta ja ihmisoikeustuomioistuin ovat sitä tulkinneet.

36. Pääasian kantajat korostavat, että kyseisen 1 artiklan toisessa kappaleessa varattua mahdollisuutta saattaa voimaan tarpeellisia säännöksiä verojen tai muiden maksujen maksamisen varmistamiseksi on käytettävä siten, että suhteellisuusperiaatetta kunnioitetaan.

37. Heidän mukaansa suhteellisuusperiaatetta ei ole noudatettu pääasiassa kysymyksessä olevassa tapauksessa, ottaen huomioon että

— maahantuonti on tapahtunut vilpittömässä mielessä sen alueen viranomaisten antamien todistusten perusteella, josta vienti tapahtui, ilman että kyseisellä kolmella kauppiaalla olisi ollut epäilyksiä siitä, että edellä mainitut viranomaiset olisivat tulkinneet väärin kyseessä olevia säännöksiä;

— tulleja ei enää voida kantaa tuotteiden ostajalta, jonka olisi pitänyt vastata tulleista, mikäli ne olisi normaalilla tavalla kannettu maahantuonnin yhteydessä, ja tästä on seurauksena se, että tullien kantaminen jälkikannossa kantajilta loukkasi huomattavalla tavalla heidän omistusoikeuttaan aiheuttaen mahdollisesti sen, että Arthur Smith asetettaisiin konkurssiin maksettavaksi vaaditun summan suuruuden vuoksi;

— kantajilla ei ollut mikäänlaista taloudellista intressiä valita erityisesti jompaakumpaa yhteisön asetusten tulkinnoista.

38. Pääasian kantajat viittaavat näihin perusteluihin uudelleen viidennen kysymyksen osalta esittämässään erittelyssä.

39. Kantajat pyytävät siten yhteisöjen tuomioistuinta tutkimaan ilmenneitä ongelmia sellaisen oikeussäännön perusteella, jota ennakkoratkaisukysymykset esittänyt tuomioistuin ei ole maininnut.

40. Yhteisön johdettuun oikeuteen kuuluvan säännöksen tutkiminen yhteisön oikeuden yleisten periaatteiden — joihin perusoikeudet kuuluvat — perusteella tapahtuu yleensä kyseisen säännöksen pätevyyttä koskevan ennakkoratkaisupyynnön tai kumoamiskanteen käsittelyn yhteydessä.

41. Yhteisöjen tuomioistuimessa nyt vireillä olevassa ennakkoratkaisumenettelyssä on kysymys pikemminkin kysymyksessä olevien yhteisön asetusten tulkinnasta kuin niiden pätevyydestä. Yhteisön tuomioistuimessa huomautuksia esittävät pääasian asianosaiset, yhteisön toimielimet tai sen jäsenvaltiot eivät voi muuttaa kansallisen tuomioistuimen esittämän kysymyksen sisältöä tai esittää uusia kysymyksiä.

42. Yhteisöjen tuomioistuin voi kuitenkin omasta aloitteestaan todeta, että säännös, jota sitä oli pyydetty vain tulkitsemaan, on pätemätön. [16]

43. Pääasian kantajat eivät pyydä nimenomaisesti, että yhteisöjen tuomioistuin lausuisi yhden kysymyksessä olevan yhteisön asetuksen pätevyydestä. Niiden esittämät perustelut näyttävät liittyvän säännösten tulkintaan, kun ne väittävät, [17] että yhteisön tuomioistuimen tulkinta yhteisön oikeudesta ei saisi olla "ristiriidassa" kantajille Euroopan ihmisoikeussopimuksessa ja sen lisäpöytäkirjoissa taattujen oikeuksien kanssa.

44. Todellisuudessa minusta vaikuttaa siltä, että niillä kahdella ensimmäisellä perusteella, joihin pääasian asianosaiset perustelujensa tueksi edellä vetoavat, on vain tarkoitus eritellä niitä asetuksen N:o 1697/79 normaaleja soveltamisedellytyksiä, joita käsitellään viidennessä ennakkoratkaisukysymyksessä. Tämän vuoksi en tutki niitä tässä yhteydessä. Kolmannen perusteen osalta, jossa viitataan siihen, ettei kantajilla ollut rahallista intressiä pitää parempana jotakin tiettyä asetuksista N:o 2051/74 ja N:o 3184/74 esitettyä tulkintaa, korostan vain, että maastaviejät ja maahantuojat saavat selvästi taloudellista hyötyä eli kilpailuedun tuontivaltion markkinoilla silloin, kun ne tuovat maahan tavaroita tullivapaasti eivätkä maksa tavaroista normaaleja tulleja.

16 — Ks. asia 62/76, Strehl, tuomio 3.2.1977 (Kok. 1977, s. 211) ja asia 145/79, Roquette Frères, tuomio 15.10.1980 (Kok. 1980, s. 2917).

17 — Pääasian kantajien kirjallisten huomautusten 45 kohta.

Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys

45. Ensimmäisessä kysymyksessään kansallinen tuomioistuin kysyy pääasiallisesti, määritetäänkö todistustaakka ja tavaroiden alkuperäaseman olemassaoloa koskevan näytön laatu yhteisön oikeuden vai kansallisen oikeuden sääntöjen mukaan asetusta N:o 2051/74 ja N:o 3184/74 sovellettaessa. Ensin mainitussa tapauksessa se pyytää yhteisöjen tuomioistuinta täsmentämään, mitkä ovat nämä sovellettavat säännöt.

46. Vastauksen löytämiseksi on tutkittava asetuksen N:o 2051/74 ja sen soveltamisesta annetun asetuksen N:o 3184/74 tätä asiaa koskevia säännöksiä ja yleistä rakennetta.

47. Asetuksella N:o 2051/74 pyritään tullien asteittaiseen poistamiseen Färsaarilta peräisin olevien tavaroiden tuonnissa. Sen tavoitteena on — yhteisön oikeuden yleisistä tullisäännöksistä poiketen — myöntää tällaiselle maahantuonnille etuuskohtelu.

48. Asetuksessa edellytetään, että tämän poikkeamisen edellytysten osoitetaan täyttyvän. Asetuksen 4 artiklan [18] 2 kohdassa vaaditaan nimenomaisesti, että Färsaarten tulliviranomaisten vientiä varten antama EUR 1 -tavaratodistus on esitettävä, jotta kysymyksessä oleviin tuotteisiin voitaisiin soveltaa alennettuja tulleja. Tämän vuoksi asetuksessa asetetaan tuotteiden alkuperäasemaa koskeva todistustaakka nimenomaan maastaviejälle. Asetuksen N:o 3184/74 21 artiklassa vahvistetaan, että maastaviejän tai tämän valtuuttaman edustajan on haettava tavaratodistusta ja esitettävä tätä varten kaikki asiaankuuluvat, tätä tukevat asiakirjat, joilla voidaan näyttää toteen se, että maasta vietävät tavarat ovat sellaisia, että niille voidaan tällainen todistus antaa.

49. Yhteisön oikeudessa säännellään siis tavaran alkuperäasemaa koskevaa todistustaakkaa. Siinä säädetään myöskin todistuskeinoista: alkuperäasema voidaan osoittaa kaikin tavoin ("kaikki — — tätä tukevat asiakirjat") Färsaarten tulliviranomaisille, jotka antavat tämän jälkeen EUR 1 -tavaratodistuksen, joka on tuontimuodollisuuksista vastaavalle toimijalle sellainen todiste, jonka avulla se voi näyttää tuontivaltion tulliviranomaisille, että tuotteet ovat peräisin Färsaarilta.

50. Asetuksen N:o 3184/74 25 ja 46 artiklassa säädetään, että tarkastuksia on mahdollista suorittaa joko EUR 1 -tavaratodistusta haettaessa taikka sen jälkeen, mutta niissä varataan toimivaltaisille tulliviranomaisille mahdollisuus esittää vastanäyttöä. Tämä

18 — Ks. edellä alaviite nro 4.

vastanäyttö voidaan samoin esittää millä tahansa tavoin eikä tätä varten olisi asetettu erityisiä edellytyksiä.

52. On tarkennettava, että kansallisen tuomioistuimen on taattava näiden sääntöjen noudattaminen ja arvioitava, mikä todistusvoima on annettava niille seikoille, jotka asianosainen on sille kuuluvan näyttövelvollisuuden perusteella esittänyt.

51. Edellä esitetystä seuraa, että

— alkuperäasemaa koskevaa todistustaakkaa, vastanäytön esittämistapaa ja todistuskeinoja ei säännellä kansallisessa oikeudessa vaan yhteisön oikeudessa;

— maastaviejän on näytettävä toteen tavaroiden alkuperäasema Färsaaren tulliviranomaisille ja tuontimuodollisuuksista vastaavan toimijan on näytettävä se toteen sen valtion viranomaisille, johon tavarat tuodaan;

— färsaarelainen viejä voi todistaa vietävien tavaroiden alkuperän Färsaarten tulliviranomaiselle millä tavalla tahansa;

— sen valtion osalta, johon tavarat tuodaan, tavaroiden alkuperäasema todistetaan esittämällä Färsaarten tulliviranomaisen antama EUR 1 -tavaratodistus;

— toimivaltaiset tulliviranomaiset voivat esittää vastanäyttöä millä tavalla tahansa.

Toinen ennakkoratkaisukysymys

53. Tällä kysymyksellä ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin kysyy pääasiallisesti, voivatko sen jäsenvaltion viranomaiset, johon tuonti tapahtuu, jättää huomioon ottamatta EUR 1 -tavaratodistukset saattamatta asiaa asetuksen N:o 2051/74 4 artiklan [19] 1 kohdassa tarkoitetun alkuperäkomitean käsiteltäväksi, ja voivatko ne omasta aloitteestaan katsoa — komission johtaman tutkimusvaltuuskunnan tekemän selonteon nojalla —, että nämä todistukset eivät ole pätevät, vaikka Färsaarten tulliviranomainen kiistää selonteossa esitetyt päätelmät ja vahvistaa annettujen todistusten pätevyyden.

54. Yhteisöjen tuomioistuimen on toisin sanoen erityisesti lausuttava siitä, voiko se jäsenvaltio, johon tuonti tapahtuu, pitää EUR 1 -tavaratodistusta pätemättömänä ilman Färsaarten tulliviranomaisen suostumusta tai, jos tällaista suostumusta ei ole

19 — Ks. ed. alaviite.

saatu, saattamatta asiaa alkuperäkomitean käsiteltäväksi.

55. Asiassa Les Rapides Savoyards ym. antamassaan tuomiossa [20] yhteisöjen tuomioistuin tulkitsi säännöksiä, jotka olivat melko samanlaisia tässä tapauksessa kysymyksessä olevien säännösten kanssa. Nämä säännökset sisältyivät Euroopan talousyhteisön ja Sveitsin valaliiton välillä 22.7.1972 tehtyyn sopimukseen liitettyyn pöytäkirjaan nro 3 [21] (jäljempänä ETY:n ja Sveitsin välinen sopimus), sellaisena kuin tämä pöytäkirja on muutettuna erityisesti yhtäältä 12.12.1973 tehdyllä ETY:n ja Sveitsin sekakomitean päätöksellä nro 10/73, joka saatettiin voimaan yhteisössä 27 päivänä joulukuuta 1973 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 3600/73, [22] ja toisaalta 14.12.1977 tehdyllä ETY:n ja Sveitsin sekakomitean päätöksellä nro 1/77, joka saatettiin voimaan yhteisössä 20 päivänä joulukuuta 1977 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2933/77, [23] ja näissä säännöksissä oli kysymys alkuperätuotteita koskevien EUR 1 -tavaratodistusten antamisesta.

56. Yhteisöjen tuomioistuin totesi kyseisessä tuomiossa, [24] että kun asian kannalta merkityksellisiä säännöksiä tarkasteltiin kokonaisuutena, tavaroiden alkuperän määrittäminen pöytäkirjan nro 3 mukaisesti perustui siihen, että vapaakauppasopimuksen osapuolten tulliviranomaisten toimivalta oli jaettu siten, että alkuperän määrittivät sen valtion viranomaiset, josta tavarat viedään, ja että tämän järjestelmän toimivuutta valvoivat molempien osapuolten asianomaiset viranomaiset yhteistyössä keskenään.

57. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi kuitenkin, [25] että tämä järjestelmä voi toimia ainoastaan silloin, kun sen valtion tullihallinto, johon tavarat tuodaan, hyväksyy vientivaltion viranomaisten laillisesti tekemät ratkaisut. Tämä päätelmä perustui siihen tosiasiaan, [26] että väärinkäytösten vaaraa ei ollut sen vuoksi, että pöytäkirjan nro 3 16 ja 17 artiklassa — siinä muodossa, joka niillä oli silloin, kun riita syntyi — säänneltiin yksityiskohtaisesti asianomaisten tulliviranomaisten yhteistoimintamuodoista sellaisissa tapauksissa, joissa alkuperä kiistettiin tai joissa viejät taikka tuojat olivat menetelleet vilpillisesti. Tätä samaa päätelmää tuki havainto, [27] jonka mukaan järjestelmällä ei loukattu yhteisön, sen jäsenvaltioiden eikä asianomaisten kolmansien valtioiden verotuksellista itsemääräämisoikeutta sen vuoksi, että pöytäkirjassa nro 3 olevat oikeussäännöt perustuivat sellaisiin keskinäisiin velvollisuuksiin, jotka asettivat osapuolet samanarvoiseen asemaan keskinäisessä kaupassaan.

58. Yhteisöjen tuomioistuin on asiassa Huygen ym. antamassaan tuomiossa, [28] joka

20 — Asia 218/83, tuomio 12.7.1984 (Kok. 1984, s. 3105).

21 — Ks. 19 päivänä joulukuuta 1972 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 2840/72 (Kok. L 300, s. 188).

22 — EYVL L 365, s. 135.

23 — EYVL L 342, s. 27.

24 — Ks. asia Les Rapides Savoyards ym., tuomion 26 kohta.

25 — Ks. asia Les Rapides Savoyards ym., tuomion 27 kohta.

26 — Ks. asia Les Rapides Savoyards ym., tuomion 28 kohta.

27 — Ks. asia Les Rapides Savoyards ym., tuomion 29 kohta.

28 — Asia C-12/92, tuomio 7.12.1993 (Kok. 1993, s. I-6381, 24 ja 25 kohta).

koski Euroopan yhteisöjen ja Itävallan tasavallan välillä 22.7.1972 tehdyn sopimuksen pöytäkirjaa nro 3 [29] — joka on samansisältöinen ETY:n ja Sveitsin välillä tehdyn sopimuksen pöytäkirjan kanssa —, vahvistanut, että tavaroiden alkuperän määrittäminen perustui sopimusosapuolten tulliviranomaisten väliseen toimivallan jakoon ja että kyseinen järjestelmä voi toimia vain siinä tapauksessa, että sen valtion tullihallinto, johon tavarat tuodaan, hyväksyy vientivaltion viranomaisten laillisesti tekemät ratkaisut. Yhteisöjen tuomioistuin lausui, [30] että siinä tapauksessa, etteivät vientivaltion tulliviranomaiset voi normaaliin tapaan suorittaa pöytäkirjassa säädettyä jälkikäteistä valvontaa, mikään pöytäkirjan säännöksistä ei estä tuontivaltion viranomaisia toteuttamasta sitä tavoitetta, johon tällä valvonnalla pyritään, eli tarkistamasta EUR 1 -tavaratodistuksen aitoutta ja paikkansapitävyyttä ottaen huomioon muut tavaroiden alkuperästä esitetyt todisteet.

59. Vaikka ETY:n ja Sveitsin välisen sopimuksen pöytäkirjalla nro 3 ja asetuksilla N:o 2051/74 ja N:o 3184/74 luodut järjestelmät ovat huomattavan samankaltaisia, niiden välillä on sellaisia perustavaa laatua olevia eroavuuksia, jotka mielestäni estävät sen, että edellä mainitussa asiassa Les Rapides Savoyards ym. annetussa tuomiossa esitetty tulkinta voisi tulla kysymykseen nyt esillä olevassa tapauksessa.

60. Ensiksikin pöytäkirjalla nro 3 luotu järjestelmä on hyväksytty sellaisella kansainvälisellä sopimuksella, jonka yhteisö on tehnyt vastavuoroisesti kolmannen maan kanssa.

61. Asetukset N:o 2051/74 ja N:o 3184/74 taas ovat yhteisön yksipuolisia toimenpiteitä, eikä niissä aseteta Färsaarille mitään sitovia velvoitteita.

62. Toiseksi pöytäkirjan nro 3 17 artiklan 3 kappaleen toisessa kohdassa, sellaisena kuin se on muutettuna edellä mainitulla sekakomitean tekemällä päätöksellä nro 1/77, määrätään nimenomaisesti tuontivaltion ja vientivaltion tulliviranomaisten välillä mahdollisesti syntyvien kiistojen selvittämismenettelystä. Siinä säädetään seuraavasti: * "Jos näitä kiistoja ei voida ratkaista tuontivaltion ja vientivaltion tulliviranomaisten kesken tai jos näissä kiistoissa on kysymys tämän pöytäkirjan tulkinnasta, asia on alistettava tullikomitean käsiteltäväksi." Tullikomitea on sekakomitea, josta määrätään sopimuksen 29 artiklassa. Se koostuu yhteisön ja Sveitsin eli toisena sopimusosapuolena olevan kolmannen maan edustajista (sopimuksen 30 artikla). Tullikomitea "vastaa sopimuksen hallinnoinnista" ja "valvoo, että se pannaan asianmukaisesti täytäntöön", ja se tekee "päätöksiä sopimuksessa tarkoitetuissa tapauksissa" (29 artikla).

63. Vaikka asetuksen N:o 3184/74 46 artiklan säännökset hyvin pitkälle mukailevat

29 — EYVL L 300, s. 1.

30 — Ks. asia Huygen ym., tuomion 27 kohta.

* Suomennettu yhteisöjen tuomioistuimessa.

pöytäkirjan nro 3 muutetun 17 artiklan säännöksiä, jotka koskevat hallinnollista yhteistyötä jälkikäteen tapahtuvassa valvonnassa, tässä artiklassa ei kuitenkaan ole omaksuttu pöytäkirjan nro 3 17 artiklan 3 kappaleen toisesta kohdasta ilmenevää menettelyä, jonka mukaan tullikomitea ratkaisee kiistat. Alkuperäkomitea, johon asetuksen N:o 2051/74 4 artiklan 1 kohdassa viitataan, koostuu vain jäsenvaltioiden edustajista ja yhdestä komission edustajasta (asetuksen N:o 802/68 12 artikla) eikä siihen kuulu kolmansien maiden edustajia. Asetuksen N:o 802/68 yhdennentoista perustelukappaleen mukaan komitea perustettiin, jotta yhteisöllä olisi ollut käytössään sellainen menettelytapa tämän asetuksen soveltamiseksi tarvittavien säännösten antamista varten, jolla voitaisiin turvata tämän asetuksen yhdenmukainen soveltaminen. Tässä yhteydessä asetuksen 14 artiklan mukaan komiteaa ainoastaan kuullaan komission edustajan tekemien säännösehdotusten osalta; soveltamista koskevat säännökset antaa tämän jälkeen joko komissio tai neuvosto. Asetuksen N:o 2051/74 4 artiklan 1 kohdassa taas säädetään, että alkuperätuotteiden käsite määritetään asetuksen N:o 802/68 14 artiklassa tarkoitettua menettelyä käyttäen vain *"siinä tapauksessa,* ettei liitteessä IV olevista erityisistä säännöistä muuta johdu",[31] toisin sanoen niistä säännöistä, jotka koskevat nimenomaisesti sitä, miten käsite "alkuperätuotteet" määritellään niiden tuotteiden osalta, jotka kuuluvat *kalastustuotteita*[32] koskevan yhteisen markkinajärjestelyn piiriin.

64. Edellä mainitussa asiassa Les Rapides Savoyards ym. annetussa tuomioissa esitetty tulkinta perustui keskeisesti kahteen sellaiseen näkökohtaan (nimittäin keskinäisten velvoitteiden ja kiistojen ratkaisemista koskevan menettelyn olemassaoloon), jotka eivät esiinny asetuksissa N:o 2051/74 ja 3184/74.

65. Vaikka näissä asetuksissa on yksipuolisesti säädetty sellaisesta hallinnollista yhteistyötä koskevasta järjestelmästä, jota sovelletaan tavaratodistuksia annettaessa ja jonka tarkoituksena on helpottaa ja yhdenmukaistaa tuotteiden alkuperän todistamista sekä mainittujen todistusten aitouden jälkikäteistä valvontaa, niissä ei ole voitu yksipuolisesti säätää myöhemmin mahdollisesti syntyvien kiistojen yhteisestä välitysoikeudellisesta ratkaisutavasta. Alkuperäkomitealla, joka on yksinomaan yhteisön elin, on valta esittää kantansa vain silloin, kun alkuperätuotteiden käsitettä määritetään yleisellä tasolla niissä soveltamista koskevissa säännöissä, joita komissio tai neuvosto antavat, ja sillä nimenomaisella varauksella, joka koskee kalastustuotteiden alkuperän määrittämistä ja josta säädetään asetuksen N:o 2051/74 liitteessä IV.

66. Tässä yhteydessä edellä mainituissa asetuksissa ei säädetä — edes implisiittisesti —, että arvio, jonka Färsaarten tulliviranomaiset tekevät EUR 1 -tavaratodistuksia antaessaan tai niitä jälkikäteen tarkistaessaan, olisi lopullinen. Jos asia olisi näin, Färsaarten tulliviranomaisen tekemän erityisen arvionnin, olipa se minkälainen tahansa, perusteiden tarkistaminen olisi mahdotonta. Yhteisön olisi tällöin periaatteessa pakko ratkaista kiistat yhteisön lainsäädäntöä muuttamalla. Tämä ei ole voinut olla yhteisön lainsäätäjän tarkoitus.

31 — Kursivointi kirjoittajan.

32 — Kursivointi kirjoittajan.

67. Asetusten N:o 2051/74 ja 3184/74 mukaan sen jäsenvaltion tulliviranomaiset, johon tuonti tapahtuu, voivat tehdä erilaisen arvion kuin Färsaarten tulliviranomainen saatuaan tämän viranomaisen jälkikäteen tekemän tarkastuksen tulokset tai, kuten pääasiassa, sellaisen yhteisön tutkimusryhmän antaman selonteon, joka on tehty jäsenvaltioiden hallintoviranomaisten keskinäisestä avunannosta sekä jäsenvaltioiden ja komission yhteistyöstä tulli- ja maatalousasioita koskevan lainsäädännön oikean soveltamisen varmistamiseksi 19 päivänä toukokuuta 1981 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1468/81, [33] sellaisena kuin se on muutettuna 30 päivänä maaliskuuta 1987 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 945/87, [34] 15 b artiklan mukaisesti.

68. Esittämälläni tulkinnalla varataan tilaisuus mahdollisesti syntyvien riitojen ratkaisemiseen ilman, että lainsäädännön järjestelmällinen muuttaminen on tarpeen: taloudellinen toimija voi itse asiassa nostaa toimivaltaisessa kansallisessa tuomioistuimessa kanteen tuontivaltion viranomaisten tekemästä päätöksestä, ja tämän päätöksen yhdenmukaisuus yhteisön oikeuden kanssa voidaan sitten taata ennakkoratkaisua koskevan menettelyn yhteydessä.

69. On huomautettava, että toisessa ennakkoratkaisukysymyksessä esitettyä tulkintaongelmaa ei enää ole 1.1.1992 lukien sen vuoksi, että tuolloin tuli voimaan Euroopan talousyhteisön ja Tanskan hallituksen sekä Färsaarten paikallishallituksen välillä 2.12.1991 tehty sopimus, joka hyväksyttiin yhteisön osalta 2 päivänä joulukuuta 1991 tehdyllä neuvoston päätöksellä 91/668/ETY [35]. Sopimuksen 30 artiklassa perustettiin sekakomitea sopimuksen hallinnointia ja sen toteuttamisen valvontaa varten. Komitea tekee päätöksiä sopimuksessa määrätyissä tapauksissa. Se koostuu sopimusosapuolten edustajista ja tekee päätökset yksimielisesti (sopimuksen 31 artikla). Sopimuksen pöytäkirjan nro 3 25 artiklassa luodaan tyhjentävä järjestelmä hallinnon alalla tapahtuvaa yhteistyötä varten. Siinä on omaksuttu laajalti samat säännökset, jotka sisältyvät ETY:n ja Sveitsin välisen sopimuksen pöytäkirjan nro 3 16 ja 17 artiklaan, sellaisina kuin ne ovat muutettuina, ja erityisesti sen 5 kappaleessa säädetään seuraavaa: * "Kiistat, joita ei ole voitu sopia tuontivaltion tai -alueen ja vientivaltion tai -alueen tulliviranomaisten kesken, taikka joissa on kysymys tämän pöytäkirjan tulkinnasta, alistetaan tullikomitean käsiteltäviksi." Yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Les Rapides Savoyards käyttämää tulkintaa olisi tämän vuoksi sovellettava vain tähän sopimukseen.

Kolmas ennakkoratkaisukysymys

70. Tässä kysymyksessä kansallinen tuomioistuin pyytää ensiksi yhteisöjen tuomioistuinta täsmentämään, onko kaikkien asetuksen N:o 2051/74 liitteessä IV ja asetuksen N:o 3184/74 liitteen I selventävässä huomautuksessa 4 olevien edellytysten, joiden

33 — EYVL L 144, s. 1.
34 — EYVL L 90, s. 3.

35 — EYVL L 371, s. 1.
* Suomennettu yhteisöjen tuomioistuimessa.

mukaan määritellään Färsaarilta olevat alukset, täytyttävä. Toiseksi, mikäli vastaus tähän kysymykseen on myöntävä, kansallinen tuomioistuin pyytää yhteisöjen tuomioistuinta määrittämään yhden tällaisen perusteen eli käsitteeseen "miehistö" liittyvän perusteen sisällön. Kolmanneksi se haluaa oletettavasti tietää, onko Färsaarilta olevien alusten pyytämiä katkarapuja käsiteltävä erillään kolmansista maista peräisin olevista katkaravuista, vai voidaanko niitä käsitellä yhdessä siten, että erottelu tehdään vain kirjanpidossa. Neljänneksi ja viimeksi kansallinen tuomioistuin kysyy, voidaanko siinä tapauksessa, että katkarapuja saadaan käsitellä yhdessä niitä fyysisesti erottelematta, tulleja kantaa sen olettaman mukaisesti, että jokaisessa lastissa olleiden, alkuperältään erilaisten tavaroiden keskinäinen suhde vastaa tehtaalle maahantuontivuoden aikana tulleiden, alkuperältään erilaisten raaka-aineiden keskinäistä suhdetta.

71. Tutkin näitä neljää kohtaa kutakin erikseen.

Ovatko Färsaarilta olevia aluksia määritettäessä käytettävät edellytykset vaihtoehtoisia vai kumulatiivisia?

72. Asetuksen N:o 2051/74 liitteessä IV ja asetuksen N:o 3184/74 liitteen I selventävässä huomautuksessa 4, joissa määritellään termi "alukset", asetetaan viisi edellytystä, joihin olen viitannut edellä 8 kohdassa.

73. Seuraavista komission [36] ja Yhdistyneen kuningaskunnan [37] esittämistä esimerkeistä ilmenee, että jos nämä edellytykset olisivat vaihtoehtoisia, tästä aiheutuisi seuraavanlaisia omituisia seurauksia:

— kaikkia yhteisön aluksia olisi pidettävä Färsaarilta olevina aluksina,

— alusta, joka täyttäisi vain yhden näistä edellytyksistä, pidettäisiin Färsaarilta olevana, olipa sen kansallisuus mikä tahansa,

— erityisesti sellainen alus, joka on rekisteröity Kanadassa ja joka purjehtii tämän valtion lipun alla ja jonka omistaja ja miehistön jäsenet olisivat kreikkalaisia, olisi Färsaarilta oleva alus.

74. Pääasian kantajat väittävät kuitenkin, että edellytysten on oltava vaihtoehtoisia, perustaen näkemyksensä Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymisestä Euroopan talousyhteisöön ja Euroopan atomienergiayhteisöön tehdyn sopimuksen [38] pöytäkirjan nro 2 4 artiklaan sekä perustamissopimuksen 227 artiklan 5 kohdan a alakohtaan. Kantajan mukaan näitä tekstejä yhdessä luettaessa selviää se,

36 — Komission huomautusten 4 kohta.
37 — Yhdistyneen kuningaskunnan huomautusten 6.1.2 kohta.
38 — EYVL 1972 L 73, s. 5.

että Färsaarilla asuvat Tanskan kansalaiset eivät ole yhteisön jäsenvaltion kansalaisia, ja tästä syystä mikään sellainen alus, jolla on färsaarelainen miehistö, ei voisi koskaan täyttää asetuksen N:o 3184/74 liitteen I selventävässä huomautuksessa 4 asetettua edellytystä, jossa vaaditaan, että "vähintään 75 prosenttia miehistöstä on Färsaarilla tai muualla asuvia *yhteisön jäsenvaltioiden kansalaisia*". [39]

75. On totta, että edellä mainitun pöytäkirjan nro 2 4 artiklan sanamuodon mukaan "Färsaarilla asuvia Tanskan kansalaisia pidetään jäsenvaltion kansalaisina perustamissopimuksessa tarkoitetussa merkityksessä vasta siitä ajankohdasta lukien, jolloin perustamissopimuksia aletaan soveltaa Färsaariin".

76. On myöskin totta, kuten olen muistuttanut edellä 5 kohdassa, että Tanskan kuningaskunta ei ilmoittanut viimeistään 31.12.1975 mennessä yhteisölle, että ETY:n perustamissopimusta sovelletaan Färsaarilla, ja tästä on seurauksena se, etteivät ne Tanskan kansalaiset, jotka asuvat näillä saarilla, ole jäsenvaltioiden kansalaisia.

77. Tämä ilmeinen hankaluus johtuu epäilemättä siitä, että asetukset N:o 2051/74 ja N:o 3184/74 annettiin ennen 31.12.1975, jolloin mahdollisen ilmoituksen tekemistä varten Tanskan kuningaskunnalle annettu määräaika päättyi. Nämä tekstit on laadittu olettaen, että ETY:n perustamissopimusta tultaisiin soveltamaan Färsaarilla, ja tämän vuoksi asetuksen N:o 2051/74 liitteessä IV ja asetuksen N:o 3184/74 liitteen I selittävässä huomautuksessa 4 käytettiin ilmaisua "Färsaarilla tai muualla asuvat yhteisön jäsenvaltioiden kansalaiset". Tämä epätarkoituksenmukainen ilmaisu on sen sanamuodosta huolimatta ymmärrettävä siten, että sillä tarkoitetaan yhtäältä jäsenvaltioiden kansalaisia ja toisaalta Färsaarilla asuvia Tanskan kansalaisia.

78. Näin esitetty ja eritelty säädöstekstin laatimiseen liittyvä ongelma ei voi olla sellaisen tulkinnan perusteena, jonka mukaan "Färsaarilta oleville aluksille" asetettuja edellytyksiä olisi luettava toisilleen vaihtoehtoisina.

79. Katson tämän vuoksi, että niitä perusteita, joissa määritellään "Färsaarilta olevat alukset", on luettava siten, että ne ovat kumulatiivisia.

Käsitteen "miehistö" sisällön määritteleminen

80. Käsitteellä "miehistö" tarkoitetaan niitä henkilöitä, jotka huolehtivat aluksen ohjauksesta ja sen toiminnoista, mukaan luettuna laivalla harjoitettuun taloudelliseen toimintaan liittyvät tehtävät.

39 — Kursivointi kirjoittajan.

81. Miehistöön kuuluvat myös sellaiset henkilöt, jotka on otettu — kansallisen tuomioistuimen käyttämän ilmaisun mukaan — "työskentelemään laivalle" harjoittelijoina tai epäpätevänä varastohenkilökuntana. Kaikki nämä henkilöt osallistuvat jossain määrin laivan ohjaukseen ja sen toimintoihin. Tässä suhteessa ei ole merkitystä sillä, maksaako heille palkan aluksen omistaja vai jokin kolmannesta maasta oleva yritys. Merkitystä ei ole silläkään, onko heidät otettu palvelukseen alukselle pysyvästi vai määräaikaisesti. Ratkaiseva peruste on se, että ko. henkilöt todellisuudessa työskentelevät aluksella, eikä ratkaisevaa ole se, miten oikeudelliset suhteet on työsopimuksia tehtäessä järjestetty.

82. Kyseessä olevilla yhteisön säännöksillä pyritään asteittain poistamaan tullit vain sellaisilta kalastustuotteilta, jotka ovat sellaisten kalastusyksikköjen pyytämiä, joilla on hyvin läheinen yhteys Färsaariin. Asetusten N:o 2051/74 ja N:o 3184/74 tarkoitus jätettäisiin huomioon ottamatta, jos aluksen määritelmää tulkittaisiin laajasti tulkitsemalla miehistön käsitettä suppeasti.

83. Se, että harjoittelijat ja epäpätevä henkilöstö suljettaisiin miehistön käsitteen ulkopuolelle, aiheuttaisi sen, että yhteisön oikeudessa asetettuja edellytyksiä olisi helppo kiertää. Tällöin voitaisiin yksinkertaisesti vain käyttää henkilöitä, joiden olisi enemmän tai vähemmän hätäisesti katsottu kuuluvan näihin ryhmiin.

84. Miehistön käsitettä ei voida rajoittaa koskemaan pelkästään "aluksen normaalia henkilökuntaa", kuten pääasian kantajat esittävät. "Miehistöllä" tarkoitetaan muiden henkilöiden toiminnallista kokonaisuutta, jotka tosiasiallisesti osallistuvat laivan toimintoihin. Henkilöstön määritteleminen ei ole sidoksissa siihen kuuluvien henkilöiden lukumäärään. Henkilöstön sovittamisen aluksen tarpeisiin määräävät taloudelliset syyt, jotka puolestaan riippuvat erilaisista objektiivisista seikoista, tai joskus sellaisista subjektiivisista näkökohdista, jotka eivät ole sellaisia, että niillä rajoitettaisiin miehistön peruskäsitteen alaa.

Alkuperältään erilaisten katkarapujen käsittelytavat

85. Asetuksen N:o 2051/74 2 artiklan 2 kohdan mukaan tullietuuskohtelua koskevan järjestelmän piiriin pääsevät vain "Färsaarilta peräisin olevat ja sieltä tuotavat —— tuotteet". Asetuksen 4 artiklan 2 kohdan mukaan tämän järjestelmän soveltamisen edellytyksenä on se, että tuotteiden färsaarelainen alkuperä osoitetaan todistuksella. Saman asetuksen liitteen IV I kohdan b alakohdan mukaan alkuperätuotteina pidetään "*Färsaarilta olevien alusten* merestä pyytämiä merikalastustuotteita". [40]

86. Asetuksen N:o 3184/74 2 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan alkuperätuotteina pidetään "sellaisia tuotteita, jotka on *kokonaisuudessaan* saatu Färsaarilta". [41]

40 — Kursivointi kirjoittajan.
41 — Kursivointi kirjoittajan.

87. Saman asetuksen 2 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan alkuperätuotteille kuuluvan kohtelun saavat myös sellaiset Färsaarilta saadut tuotteet, joihin tehdaskäsittelyn aikana on sekoittunut kolmansista maista peräisin olevia tuotteita, sillä ehdolla että näitä tuotteita on 4 artiklassa tarkoitetuin tavoin riittävästi valmistettu tai jalostettu.

88. Asetuksen 4 artiklan 3 kohdan e alakohdassa säädetään, että "jo pelkkä tuotteiden sekoittaminen, olivatpa ne samanlaisia tai eivät", siinä tapauksessa, että jotakin tai joitakin niistä ei voida pitää Färsaarilta peräisin olevina, riittää eväämään alkuperäaseman lopputuotteilta.

89. Jos siten kolmansista maista peräisin olevia katkakarapuja sisältyy sellaiseen seokseen, jossa on myös Färsaarilta peräisin olevia katkarapuja, tuote ei tällöin saa kokonaisuudessaan sellaisen asetuksen N:o 3184/74 2 artiklan ensimmäisen alakohdan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetun alkuperätuotteen asemaa, joka on valmistettu Färsaarilla erilaisen alkuperän omaavista tuotteista.

90. Sitä suuremmalla syyllä kolmansista maista peräisin olevien katkarapujen vuoksi tätä tuotetta ei voida pitää 2 artiklan ensimmäisen alakohdan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettuna alkuperätuotteena, toisin sanoen sellaisena tuotteena, joka on kokonaisuudessaan saatu Färsaarilta.

91. Lisäisin vielä, että pelkästään se, että yhteisen tullitariffin 3 ryhmään kuuluvia katkarapuja, joilla ei ole alkuperäasemaa, on valmistettu tai säilötty sillä tavoin, kuin pääasian oikeudenkäynnissä kysymyksessä olevissa tehtaissa on tehty, ei anna kysymyksessä oleville tuotteille alkuperäasemaa (ks. asetuksen N:o 3184/74 liitteen II luettelosta A nimike 1605). Tämä muuttaa vain niiden luokittelua tullinimikkeeseen, tarkemmin ottaen nimikkeestä 0303 nimikkeeseen 1605.

92. Lopuksi lisäisin, että asetuksen N:o 3184/74 19 artiklan 1 kohdassa säädetään, että sellaisista valmistuksessa käytetyistä tuotteista, jotka eivät ole peräisin Färsaarilta, tulleja ei voida palauttaa kokonaan tai osittain, eikä näitä tuotteita voida vapauttaa tulleista, olivatpa nämä minkälaisia tahansa.

93. Edellä esitetystä seuraa siis, että lukuisten lainsäädännössä olevien rajoitusten avulla yhteisön lainsäätäjän tarkoituksena on ollut varata etuuskohtelu vain sellaisille katkaravuille, jotka ovat alun perin Färsaarilta peräisin siten, kuin asiaa koskevissa säännöissä säädetään. Viejän, jolla on todistustaakka, on näytettävä luotettavalla tavalla toteen se, että tuotteet ovat peräisin Färsaarilta.

94. Se, että Färsaarilta peräisin olevat katkaravut pidetään muista katkaravuista erillään käsittelyn aikana, on varmasti tehokkain tapa taata tämä alkuperä.

95. Pääasian kantajat vetoavat siihen, että yritys voi hyvinkin tietyn vuoden aikana käsitellä sekä alkuperä- että muita tuotteita, eikä tämä välttämättä merkitse sitä, että se käsittelisi samanaikaisesti näitä kahta luokkaa.

96. Tämä seikka liittyy todellisuudessa todistustaakkaa koskevaan kysymykseen. Viejän on osoitettava EUR 1 -tavaratodistusta hakiessaan, että määrättyyn lastiin kuuluvat katkaravut ovat alkuperätuotteita. Sen perusteella, että käsittelevä tehdas toimii erityisellä tavalla, ei voida viejän hyväksi olettaa, että Yhdistyneeseen kuningaskuntaan tuotavat tuotteet ovat alkuperältään färsaarelaisia. Tämä seikka ei muuta todistustaakkaa.

97. Jos sama tehdas käsittelee eri aikoina sekä alkuperätuotteita että muita katkarapuja pitäen ne erillään, viejän on millä tahansa tavoin näytettävä, että Yhdistyneeseen kuningaskuntaan tuotavilla katkaravuilla on alkuperäasema.

98. Jos sellaisten katkarapujen käsittely, joilla on erilainen alkuperä, tapahtuu samanaikaisesti ja tuotteet sekoittuvat keskenään, viejän on myöskin millä tavoin tahansa ja erityisesti kirjanpidon avulla osoitettava näiden katkarapujen välinen suhde ja siten se, missä määrin valmiiseen tuotteeseen on käytetty Färsaarilta peräisin olevia katkarapuja. Tässä tapauksessa ei kirjanpidon avulla mitenkään pyritä antamaan muualta peräisin oleville, vietävään lastiin sisältyville katkaravuille alkuperäasemaa. Kirjanpito on vain eräs tapa osoittaa näihin lasteihin tosiasiallisesti sisältyvien, Färsaarilta olevien katkarapujen alkuperä. Kirjanpidon avulla voidaan täyttää vain osa näyttövelvollisuudesta silloin, kun on kysymys noissa lasteissa tosiasiallisesti olevien katkarapujen färsaarelaisesta alkuperästä. Sen avulla voidaan erottaa sellaiset tuotteet, joilla yksin on oikeus päästä tullietuusjärjestelmän piiriin.

99. Asetukset N:o 2051/74 ja N:o 3184/74 ovat poikkeuksia yhteisön oikeuden yleisestä tullijärjestelmästä, ja niitä on näin ollen tulkittava suppeasti. On todettava, ettei niissä säädetä sellaisesta järjestelmästä, jonka mukaan erottelu voitaisiin tehdä kirjanpidossa [42] ja jonka mukaan lasteille voitaisiin myöntää alkuperäasema kokonaisuudessaan silloin, kun niihin sisältyy sekä Färsaarilta olevien alusten pyytämiä että kolmansista maista peräisin olevia tuotteita.

Raaka-aineiden yhdessä tapahtuvan käsittelyn seuraukset

100. Katkarapujen samaan aikaan tapahtuva käsittely tehtaassa aiheuttaa sen, ettei tietyssä lastissa olleita tuotteita voida a priori pitää Färsaarilta "kokonaan saatuina", eikä näin ollen sellaisina tuotteina, joilla on alkuperäasema.

42 — Tämän järjestelmän yksityiskohtia ei ole täsmennetty yhteisöjen tuomioistuimelle jätetyissä kirjallisissa huomautuksissa.

101. Todistustaakka kääntyy, kun EUR 1 -tavaratodistukset on myönnetty ilman riittäviä perusteita ja kun jälkikäteen tehdyssä tarkastuksessa on ilmennyt, että eri maista peräisin olevia tuotteita on sekoitettu keskenään. Todistusta ei voida enää pitää riittävänä näyttönä tuotteiden alkuperäasemasta. Toimijan on tällöin näytettävä todisteeksi kelpaavin, kirjanpidollisin keinoin jokaisen riidanalaisen lastin osalta tähän lastiin sisältyvien, Färsaarilta olevien alusten pyytämien katkarapujen osuus.

102. Jos jokaisen lastin tietyn täsmällisen osan färsaarelaista alkuperää ei vahvisteta, toimija ei pääsääntöisesti voi päästä etuuskohtelua koskevan järjestelmän piiriin täysimääräisesti. Muistutan tässä, että asiassa Huygen ym. [43] antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että jos jälkikäteen tapahtuvassa tarkastuksessa ei voida vahvistaa tavaroiden EUR 1 -tavaratodistuksessa ilmoitettua alkuperää, on katsottava, ettei tämä tavara voi päästä etuuskohtelua koskevan järjestelmän piiriin.

103. Toimivaltaisilla tulliviranomaisilla on siis oikeus kantaa tullit täysimääräisinä kaikista lasteista.

104. Sellaisissa olosuhteissa, joista pääasiassa on kysymys (jälkikäteen tapahtunut tarkastus, joka kohdistui kokonaisiin vuosiin), toimivaltaisilla viranomaisilla on kuitenkin mahdollisuus suhteellisuusperiaatteen mukaisesti kantaa tullit, jotka määrältään vastaavat niitä tulleja, jotka voitaisiin kantaa, jos jokaisessa lastissa olleiden eri alkuperää olleiden tavaroiden suhteelliset osuudet olisivat olleet samoja kuin tuontivuoden aikana tehtaalle tulleiden eri alkuperää olleiden raaka-aineiden suhteelliset osuudet. Korostan kuitenkin, että tällainen tullivelan maksamisesta vastuussa olevan velallisen kannalta edullinen kohtelu on mielestäni mahdollista vain silloin, kun viranomaisten käytettävissä on joko viranomaisten itsensä hankkimia tai velan maksamisesta vastuussa olevan velallisen toimittamia luotettavia tietoja kysymyksessä olevista määristä. Muussa tapauksessa todistustaakan jakautumista koskevista säännöistä aiheutuu, että velan maksamisesta vastuussa olevalle velalliselle pannaan maksuun tullit kaikista lasteista.

Neljäs ennakkoratkaisukysymys

105. Kansallinen tuomioistuin kysyy tässä kysymyksessään pääasiallisesti ensinnäkin sitä, onko kansallisten viranomaisten suorittamien toimenpiteiden pätevyyttä arvioitava yhteisön oikeuden vai kansallisen oikeuden perusteella silloin, kun kansallinen viranomainen kantaa jälkikäteen tuontitulleja asetuksen N:o 1697/79 säännösten perusteella. Toiseksi se kysyy, että jos pätevyyttä arvioitaisiin kansallisen oikeuden perusteella, onko sellainen kansallisen oikeuden sääntö, jossa säädetään kokonaisuudessaan pätemättömäksi sellaista saatavaa koskeva maksuvaatimus, josta vain osa on vanhentunut siten, kuin asetuksen N:o 1697/79 2 artiklan 1 kohdassa säädetään, yhteisön oikeuden vastainen.

43 — Em. asia Huygen ym., tuomion 17 kohta.

106. Yhteisöjen tuomioistuin on yhdistetyissä asioissa Salumi ym. antamassaan tuomiossa [44] katsonut, että — jos asiasta ei ole säädetty yhteisön oikeudessa — kunkin jäsenvaltion sisäisessä oikeusjärjestyksessä voidaan määrittää yhteisölle tulevien maksujen kantamistavat ja -ehdot, ne viranomaiset, joiden tehtäviin kantaminen kuuluu ja, ne tuomioistuimet, joilla on toimivalta käsitellä tästä kantamisesta mahdollisesti aiheutuvat riita-asiat, kuitenkin siten, että näiden kantamistapojen ja edellytysten perusteella tapahtuva, yhteisölle tulevien verojen ja maksujen kantaminen tapahtuu yhtä tehokkaasti kuin vastaavien kansallisten verojen ja maksujen kantaminen. Yhteisöjen tuomioistuin lisäsi, [45] että kansallista lainsäädäntöä on sovellettava ilman syrjintää, ottaen huomioon sellaiset menettelyt, joita käytetään samankaltaisten, mutta puhtaasti kansallisten riitojen ratkaisemisessa, ja että menettelysäännöistä ei saa aiheutua sitä, että yhteisön oikeudessa myönnettyjä oikeuksia olisi käytännössä mahdotonta käyttää. Näiden yhteisön oikeudessa myönnettyjen oikeuksien osalta yhteisöjen tuomioistuin oli aikaisemmin erityisesti viitannut sellaisiin oikeuksiin, [46] joita viranomaiset voivat johtaa yhteisön oikeussäännön välittömän oikeusvaikutuksen perusteella, ja erityisesti oikeuteen ryhtyä oikeudellisiin toimenpiteisiin sellaisten yhteisölle tulevien verojen ja maksujen hoitamiseksi, jotka olisi ollut kannettava.

107. Asetuksen N:o 1697/79 2 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa asetetaan jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille velvollisuus ryhtyä toimenpiteisiin tuontitullien kantamiseksi, jos ne havaitsevat niiden jääneen kantamatta. Saman artiklan toisessa alakohdassa säädetään tätä perintää koskevasta kolmen vuoden pituisesta vanhentumisajasta. Artiklan 2 kohdasta käy ilmi, että jälkikantoon ryhdytään siten, että asianomaiselle annetaan tiedoksi niiden tuontitullien määrä, joiden maksamisesta hän on vastuussa. Saman asetuksen 4 artiklassa säädetään yleisesti, että toimenpiteiden suorittamisessa noudatetaan "asiaa sääntéleviä, voimassa olevia säännöksiä".

108. Yhteisön oikeudessa säädetään näin ollen vain periaatteista, jotka koskevat kolmen vuoden vanhentumisaikaa ja "tiedoksiantamisesta" jälkikantoa aloitettaessa, eikä siinä muutoin täsmennetä menettelytapoja.

109. Tästä seuraa, että jälkikantoa koskevaa järjestelmää säännellään kansallisessa oikeudessa niissä rajoissa, jotka on asetettu edellä mainitussa yhdistetyissä asioissa Salumi ym. annetussa tuomiossa.

110. Ne perusteet, joiden nojalla jälkikantotoimenpiteitä voidaan pitää pätemättöminä, kuuluvat tämän järjestelmän piiriin.

111. Sellainen kansallinen säännös, jonka mukaan maksuvaatimus on kokonaisuudessaan pätemätön silloin, kun osaa vaaditusta velasta ei saada kannetuksi, vähentää yhteisön verojen ja maksujen perimistä koskevan järjestelmän tehokkuuta. Tällä säännöksellä ei kuitenkaan syrjitä, sillä yhteisön järjestelmä ei sen vuoksi tule tehottomammaksi kuin vastaava kansallisten verojen kantamista koskeva järjestelmä, koska sääntöä sovelletaan kansallisessa järjestelmässäkin. Lisäksi se ei tee käytännössä mahdottomaksi

44 — Yhdistetyt asiat 66/79, 127/79 ja 128/79, tuomio 27.3.1980 (Kok. 1980, s. 1237, 18 kohta).

45 — Ks. asia Salumi ym., tuomion 20 kohta.

46 — Ks. asia Salumi ym., tuomion 13 kohta.

yhteisön oikeudessa myönnettyjen oikeuksien käyttämistä. Viranomaiset voivat välttää maksuvaatimuksen täydellisen pätemättömyyden siten, etteivät ne alun alkaenkaan sisällytä siihen vanhentuneita saatavia, tai jos mitättömyysvaatimus on pätemätön, ne voivat välttyä vielä voimassa olevien saatavien vanhentumiselta esittämällä uuden maksuvaatimuksen niissä tapauksissa, että kansallisen oikeuden mukaan on mahdollista korjata toimenpiteen pätemättömyys jälkikäteen myöskin kansallisten maksujen osalta.

112. Yhteisöjen tuomioistuin on asiassa Balkan-Import-Export antamassaan tuomiossa [47] katsonut, ettei sellaista kansallista oikeussääntöä, joka estää yhteisölle tulevan maksun kantamisen, voida soveltaa siltä osin, kuin tällä oikeussäännöllä muutettaisiin niiden yhteisön oikeuden säännösten soveltamisalaa, jotka koskevat verojen määräytymisperusteita, verottamisen edellytyksiä tai yhteisön oikeudessa säädetyn maksun määrää. Yhteisöjen tuomioistuin täsmensi erityisesti, [48] että kansallinen viranomainen ei voi hyväksyä vapauttamista koskevaa hakemusta kohtuussyistä, jos tätä hakemusta on perusteltu syillä, jotka liittyvät siihen, onko kysymyksessä oleva maksu taloudellisesti perusteltavissa.

113. Mielestäni sellainen kansallinen oikeussääntö, johon kansallinen tuomioistuin viittaa, ei muuta niiden yhteisön oikeuden säännösten soveltamisalaa, jotka koskevat riidanalaisten tullien määräytymisperusteita, kantamisen edellytyksiä tai määrää.

114. Yhteisöjen tuomioistuin on asiassa Ferwerda antamassaan tuomiossa [49] edelleen korostanut, että on tutkittava, estääkö tietty yhteisön oikeuden yleinen periaate tai jokin sen erityisistä säännöksistä sellaisen kansallisen säännöksen soveltamisen, jolla estetään yhteisön saatavan periminen.

115. Minusta vaikuttaa siltä, että tällaisessa asiassa mikään yhteisön oikeuden yleinen periaate ei estä soveltamasta kysymyksessä olevaa kansallista oikeussäännöä.

116. Asetuksen N:o 1697/79 4 artikla, jonka mukaan toimivaltaiset viranomaiset ryhtyvät jälkikantoon "noudattaen asiaa sääntöleviä, voimassa olevia säännöksiä", ei selvästikään ole sellainen "erityissäännös", josta oli kysymys edellä mainitussa asiassa Ferwerda annetussa tuomiossa ja jonka vuoksi kansallisen oikeuden sijasta olisi sovellettava sellaista yhteisön sääntöä, joka "velvoittaa ehdottomasti kysymyksessä olevaa taloudellista toimijaa". [50]

117. Päättelen tästä yhtäältä, että niiden toimenpiteiden pätevyyden edellytyksistä, joihin kansalliset viranomaiset ryhtyvät kantaessaan jälkikäteen tuontitulleja, säädetään kansallisessa oikeudessa, ja toisaalta, että sellainen kansallinen säännös, jolla säädetään

47 — Asia 118/76, tuomio 28.6.1977 (Kok. 1977, s. 1177, 5 kohta).

48 — Saman tuomion sama kohta.

49 — Asia 265/78, tuomio 5.3.1980 (Kok. 1980, s. 617, 14 kohta).

50 — Asia Ferwerda, tuomion 18 ja 20 kohta.

kokonaisuudessaan pätemättömäksi sellaista saatavaa koskeva maksuvaatimus, josta vain osa on asetuksen N:o 1697/79 2 artiklan 1 kohdan perusteella vanhentunut, ei ole yhteisön oikeuden vastainen.

Viides ennakkoratkaisukysymys

118. Tässä kysymyksessä kansallinen tuomioistuin kysyy pääasiallisesti, onko asetuksen N:o 2164/91 [51] 4 artiklaa tulkittava siten, että kansallisten viranomaisten ei tarvitse saattaa asiaa komission päätettäväksi silloin, kun ne aikovat jättää jälkikäteen kantamatta sellaisia tulleja, joiden perimättä oleva määrä on suurempi tai yhtä suuri kuin 2 000 ecua, jos ne katsovat, että asetuksen N:o 1697/79 5 artiklan 2 kohdassa säädetyt edellytykset eivät täyty. Asiallisesti se pyytää yhteisöjen tuomioistuinta myös täsmentämään, mitkä ovat asetuksen N:o 1697/79 5 artiklan 2 kohdan soveltamisedellytykset pääasian oikeudenkäynnin kaltaisissa olosuhteissa, jotta se voisi arvioida, olivatko pääasian kantajat oikeassa väittäessään, ettei jälkikäteen tapahtuneeseen kantoon olisi pitänyt ryhtyä, ja olisiko toimivaltaisten kansallisten viranomaisten tämän vuoksi pitänyt saattaa asia komission käsiteltäväksi.

119. Periaatteessa tämä kysymys herää vain siinä tapauksessa, että EUR 1 -tavaratodistukset on todettu pätemättömiksi jälkikäteen tapahtuneen tarkastuksen perusteella.

51 — Asia Ferwerda, tuomion 21 kohta.

Asian saattaminen komission käsiteltäväksi

120. Asetuksen N:o 1697/79 5 artiklan 2 kohdalla, jonka sisältö käy ilmi edellä olevasta 20 kohdasta, annetaan toimivaltaisille viranomaisille tullien kantamista koskeva harkintavalta silloin, kun tässä kohdassa mainitut kolme edellytystä täyttyvät. Siinä säädetään itse asiassa, että "toimivaltaiset viranomaiset voivat jättää [tullit] jälkikäteen kantamatta".

121. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tätä on kuitenkin tulkittava siten, että säädettyjen edellytysten täytyttyä velan maksamisesta vastuussa olevalla velallisella on oikeus vaatia, ettei kantotoimenpiteisiin ryhdytä. [52] Säännöksellä rajoitetaan siis toimivaltaisten kansallisten viranomaisten harkintavaltaa. [53]

122. Asian saattamisesta komission käsiteltäväksi siinä tapauksessa, että kantamatta oleva

52 — Ks. asia 314/85, Foto-Frost, tuomio 22.10.1987 (Kok. 1987, s. 4199, 22 kohta); asia 378/87, Top Hit Holzvertrieb v. komissio, tuomio 23.5.1989 (Kok. 1989, s. 1359, 18 kohta); asia 161/88, Binder, tuomio 12.7.1989 (Kok. 1989, s. 2415, 16 kohta); asia C-348/89, Mecanarte, tuomio 27.6.1991 (Kok. 1991, s. I-3277, 12 kohta) ja asia C-292/91, Weis, tuomio 4.5.1993 (Kok. 1993, s. I-2219, 15 kohta).

53 — Ks. em. asia Mecanarte, tuomion 14 kohta.

määrä on suurempi tai yhtä suuri kuin 2 000 ecua, säädetään asetuksen N:o 2164/91 4 artiklan ensimmäisessä kohdassa seuraavasti:

"—— jos sen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen, jossa virhe on tehty, katsoo perusasetuksen 5 artiklan 2 kohdassa säädettyjen edellytysten täyttyneen tai katsoo, ettei ole selvää, voidaanko tässä säännöksessä säädettyjä perusteita soveltaa kysymyksessä olevaan tapaukseen, tämä viranomainen siirtää asian komissiolle, jotta asia ratkaistaisiin 5, 6 ja 7 artiklassa säädettyä menettelyä käyttäen." *

123. Tämän artiklan tarkoituksena on määrätä asetuksen N:o 1697/79 5 artiklan 2 kohdan soveltamisedellytyksistä, jonka mukaan tullit voidaan jättää kantamatta tietyissä tapauksissa. Yhteisöjen tuomioistuimen [54] asetuksen N:o 1573/80, [55] *joka on ensin korvattu* asetuksella N:o 2380/89 [56] ja sitten tämän kanssa samansisältöisellä asetuksella N:o 2164/91, 4 artiklaa koskevasta vakiintuneesta oikeuskäytännöstä käy ilmi, että asetuksen N:o 2164/91 4 artiklan ensimmäisessä kohdassa ei tarkoiteta sellaista tilannetta, jossa toimivaltaiset viranomaiset ovat vakuuttuneita siitä, että asetuksen N:o 1697/79 5 artiklan 2 kohdassa säädetyt edellytykset eivät ole täyttyneet, ja jossa ne siten katsovat, että niiden on ryhdyttävä kantotoimenpiteisiin.

124. Toisin sanoen silloin, kun toimivaltaiset kansalliset viranomaiset katsovat, että niiden on ryhdyttävä kantotoimenpiteisiin sen vuoksi, ettei velan maksamisesta vastuussa olevalla velallisella ole kyseisessä tapauksessa oikeutta vaatia vapautusta tullien maksamisesta, niiden ei tarvitse saattaa asiaa komission käsiteltäväksi. Tällaisessa tapauksessa asianomaisella on mahdollisuus saattaa viranomaisten päätös kansallisten tuomioistuinten käsiteltäväksi; päätöksen yhdenmukaisuus yhteisön oikeuden kanssa voidaan tällöin taata siten, että asia saatetaan ennakkoratkaisua pyytämällä yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi. [57]

Edellytykset sille, että tullit jätetään jälkikäteen kantamatta

125. Kuten yhteisöjen tuomioistuin totesi erityisesti edellä mainitussa asiassa Foto-Frost annetussa tuomiossa [58] ja asiassa Hewlett Packard France annetussa tuomiossa, [59] asetuksen N:o 1697/79 5 artiklan 2 kohdassa asetetaan kolme välttämätöntä edellytystä sille, että toimivaltaiset viranomaiset jättävät tullit jälkikäteen kantamatta. Nämä edellytykset ovat seuraavat:

— tulleja ei ole kannettu toimivaltaisten viranomaisten tekemän virheen vuoksi;

* Suomennettu yhteisöjen tuomioistuimessa.

54 — Ks. asia C-64/89, Deutsche Fernsprecher, tuomio 26.6.1990 (Kok. 1990, s. I-2535, 12 kohta) ja em. asia Mecanarte, tuomion 32 kohta.

55 — Mainittu edellä 21 kohdassa.

56 — Ibidem.

57 — Ks. em. asia Deutsche Fernsprecher, tuomion 13 kohta ja samoin em. asia Mecanarte, tuomion 33 kohta.

58 — Asia Foto-Frost, tuomion 24, 25 ja 26 kohta.

59 — Asia C-250/91, tuomio 1.4.1993 (Kok. 1993, s. I-1819, 13 kohta).

— tullien maksamisesta vastuussa oleva velallinen on toiminut vilpittömässä mielessä, toisin sanoen hän ei ole voinut havaita toimivaltaisten viranomaisten tekemää virhettä;

— tullien maksamisesta vastuussa oleva velallinen on noudattanut kaikkia voimassa olevia, tulli-ilmoitusta koskevia säännöksiä.

126. Silloin, kun yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetaan asia, jossa on kysymys sellaisen komission tekemän päätöksen pätevyyden arvioinnista, jonka komissio on tehnyt asetuksen N:o 1697/79 5 artiklan 2 kohdan soveltamisesta annetun asetuksen N:o 2164/91 6 artiklan perusteella, yhteisöjen tuomioistuin voi tarkistaa toimenpiteen perusteina olleiden tosiseikkojen olemassaolon ja yhteisön toimielimen niiden perusteella tekemät oikeudelliset päätelmät, jos ne on kiistetty. [60]

127. Yhteisöjen tuomioistuin, joka on jo laajalti täsmentänyt asetuksen N:o 1697/79 5 artiklan 2 kohdassa säädettyjen kolmen edellytyksen sisältöä, on säännönmukaisesti korostanut, että sellaisissa tulkintaa koskevissa ennakkoratkaisutapauksissa, joissa komissio ei ole ensin käsitellyt asiaa, kansallisen tuomioistuimen asiana on arvioida, ovatko nämä edellytykset yksittäisen tapauksen olosuhteet huomioon ottaen täyttyneet. [61]

128. Nyt esillä olevassa ennakkoratkaisutapauksessa kansallisen tuomioistuimen on siten arvioitava, ovatko edellä mainituissa asioissa Foto-Frost ja Hewlett Packard France annetuissa tuomioissa asetetut edellytykset täyttyneet ottaen tältä osin huomioon vain sen käsiteltävänä olevan tapauksen kannalta oleelliset seikat.

129. Seuraavassa tutkin näitä kolmea edellytystä ottaen huomioon kansallisen tuomioistuimen esittämän kysymyksen.

a) Toimivaltaisten viranomaisten erehdys

130. Edellä mainitussa asiassa Mecanarte annetussa tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin on korostanut, [62] että asetuksen N:o 1697/79 5 artiklan 2 kohdan tavoitteena on suojella tullin maksamisesta vastuussa olevan velallisen perusteltua luottamusta siihen, että kaikki tullien kantamista koskevaan päätökseen sisältyvät seikat ovat perusteltuja.

131. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi, [63] että virheen ei voitu katsoa käsittävän ainoastaan pelkkiä lasku- tai kirjaamisvirheitä vaan että siihen sisältyivät kaikentyyppiset virheet, joita on voinut sattua päätöstä tehtäessä, ja

60 — Ks. em. asia Foto-Frost, tuomion 23 kohta.

61 — Ks. em. asia Deutsche Fernsprecher, tuomion 23 kohta ja asia C-371/90, Beirafrio, tuomio 8.4.1992 (Kok. 1992, s. I-2715, 21 kohta); asia C-187/91, Belovo, tuomio 16.7.1992 (Kok. 1992, s. I-4937, 17 ja 20 kohta) sekä em. asia Hewlett Packard France, tuomion 22 kohta.

62 — Ks. asia Mecanarte, tuomion 19 kohta.

63 — Asia Mecanarte, tuomion 20 kohta.

erityisesti sellaiset, joissa on ollut kysymys sovellettavien oikeussääntöjen virheellisestä tulkinnasta tai soveltamisesta.

132. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi myöskin, [64] että jokaista sellaista viranomaista, joka toimivaltansa puitteissa antaa tullien kantamista koskevia tietoja ja joka tämän vuoksi voi saada aikaan tullien maksamiseen velvollisen mielessä perustellun luottamuksen, on pidettävä "toimivaltaisena viranomaisena". Se lisäsi myös, että tämä koskee erityisesti sen jäsenvaltion tulliviranomaisia, josta tavarat viedään, silloin kun ne käsittelevät tulli-ilmoituksia.

133. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi vielä, [65] että tullien maksamisesta vastuussa olevan velallisen perusteltua luottamusta on aihetta suojella 5 artiklan 2 kohdan nojalla vain siinä tapauksessa, että toimivaltaiset viranomaiset ovat "itse" toimineet siten, että tullien maksamisesta vastuussa olevan velallisen luottamus saattoi syntyä, toisin sanoen siten, että virheet ovat syntyneet toimivaltaisten viranomaisten toimiessa aktiivisesti.

134. Pääasian kantajat vetoavat sekä Färsaarten tulliviranomaisen että Yhdistyneen kuningaskunnan tulliviranomaisten tekemiin tulkinta- ja soveltamisvirheisiin.

135. Sen valtion, johon tavarat tuotiin, tulliviranomaisten osalta minusta ei ole mahdollista yhtyä siihen käsitykseen, että ne olisivat tehneet tällaisen virheen niiden myöntäessä etuuskohtelun niille esitetyn EUR 1 -tavaratodistuksen perusteella ja tietämättä sellaisista erityisistä olosuhteista, joiden vuoksi tuotteita ei voida pitää alkuperätuotteina, kuten tiettyjen alusten miehistön koostumusta ja eri alkuperää olevien katkarapujen samanaikaista käsittelemistä. Kyseinen EUR 1 -tavaratodistus hyväksytään aina sillä varauksella, että myöhemmin voidaan toimittaa yhteisön säännöksissä säädettyjä tarkastuksia.

136. Kolmansien maiden tai alueiden toimivaltaisten viranomaisten EUR 1 -tavaratodistuksia myöntäessään tekemä virhe joka on siitä riippumaton, että viejä ei ole esittänyt raaka-aineiden asemaa koskevia asiakirjoja (seikka, jota korostettiin yhteisön tutkimusryhmän selonteossa), on tosiasiallisesti tulkinta- ja soveltamisvirhe, koska senkin jälkeen, kun tutkimusryhmän toteamukset tulivat niiden tietoon, ne pysyivät kannassaan, jonka mukaan annetut todistukset olivat päteviä, eli ne toisin sanoen katsoivat, että tuotteita oli pidettävä alkuperätuotteina.

137. Komissio viittaa yhteisöjen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin antamassaan vastauksessa [66] 5.6.1990 päivättyyn ilmoitukseen, jolla Färsaarten tulliasioista vastaava

64 — Asia Mecanarte, tuomion 22 kohta.

65 — Asia Mecanarte, tuomion 23 kohta.

66 — Vastaus kysymyksen nro 2 c alakohtaan.

viranomainen muistutti färsaarelaisia yrityksiä siitä, etteivät ne voineet hakea EUR 1 -tavaratodistusta sellaisille katkaravuille, joita valmistettaessa oli käytetty kolmansista maista peräisin olevia raaka-aineita. Huomauttaisin, että jos tälläinen tosiseikka näytettäisiin toteen, sillä todistettaisiin se, että toimivaltaiset viranomaiset eivät olleet erehtyneet, eikä asetuksen N:o 1697/79 5 artiklan 2 kohtaa siten voitaisi soveltaa.

138. Tämänkaltaisessa asiassa ilmenevä pääasiallinen kysymys koskee sitä, voidaanko kolmannen maan tai alueen tulliviranomaista pitää asetuksen N:o 1697/79 5 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna "toimivaltaisena viranomaisena".

139. Yhteisöjen tuomioistuin on edellä mainitussa asiassa Mecanarte antamassaan tuomiossa määrittänyt toimivaltaisen viranomaisen laajasti viitaten yleisesti "mihin tahansa viranomaiseen", eikä se ole rajoittanut tätä käsitettä koskemaan nimenomaisesti vain jäsenvaltion toimivaltaisia viranomaisia, koska yhteisöjen tuomioistuin on maininnut esimerkkinä "erityisesti" sen jäsenvaltion tulliviranomaiset, josta tavarat viedään.

140. Sellaista kolmannen maan tai alueen tulliviranomaista, joka tiettyjen yhteisön säännösten perusteella on mukana hankkimassa tullien kantamisen kannalta oleellisia tietoja, voidaan periaatteessa pitää asetuksen N:o 1697/79 5 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena. Näin on siitä huolimatta, että yhteisön oikeuden mukaan sen jäsenvaltion toimivaltaisilla viranomaisilla, johon tavarat tuodaan, on — niiden toimittaessa tarkastusta jälkikäteen — mahdollisuus olla lopullisesti hyväksymättä kolmannen maan tai alueen viranomaisen tekemiä arvioita. Tosiasia on, että tälle viimeksi mainitulle viranomaiselle on yhteisön oikeudessa annettu valta määrittää tullimenettelyn ensimmäisen vaiheen aikana oikeudellisesti tuotteiden asema kysymyksessä oleva tullijärjestelmä huomioon ottaen ja että tämä arvio — vaikkakin sitä voidaan sittemmin tarkistaa — tunnustetaan ja sitä noudatetaan sekä käytetään hyväksi tämän menettelyn aikana.

b) Virhe, joka tullien maksamisesta vastuussa olevan velallisen olisi kohtuudella pitänyt havaita

141. Tämän edellytyksen tutkiminen kattaa ne kaksi ensimmäistä seikkaa, jotka pääasian kantajat ovat esittäneet omaisuudensuojan loukkaamista koskevan väitteensä tueksi. [67]

142. Edellä mainitussa asiassa Deutsche Fernsprecher annetussa tuomiossa [68] korostetaan, että määritettäessä sitä, onko virhe sellainen, että asianomaisen toimijan pitäisi se havaita, kaikki yksittäistapauksessa esille

67 — Ks. edellä 37 kohta.

68 — Ks. asia Deutsche Fernsprecher, tuomion 18 ja 19 kohta.

tulevat seikat on otettava huomioon ja että tässä suhteessa on otettava huomioon erityisesti virheen täsmällinen laatu, toimijalla oleva käytännön kokemus sekä hänen noudattamansa huolellisuus.

143. Virheen täsmällistä laatua määritettäessä on tutkittava, onko kysymyksessä oleva säännöstö epäselvä. [69] Asetuksia N:o 2051/74 ja N:o 3184/74 luettaessa käy ilmi, että määriteltäessä käsitettä "miehistö" ei minkään henkilöstötyypin osalta ole tehty poikkeusta tai varaumaa. Tällöin käy ilmi myös se, ettei yhdessäkään säännöksistä sallita tai edes mainita sellaista kirjanpidossa tapahtuvaa erottelua, joka tekisi mahdolliseksi pitää alkuperätuotteena kokonaista katkarapulastia, johon sisältyy määrittelemättömässä suhteessa kolmansista maista peräisin olevia katkarapuja. Koska yhteisön lainsäädäntö on selkeä, ei mielestäni sillä seikalla ole merkitystä, onko toimivaltaisen viranomaisen tekemä virhe yhteydessä sellaisiin tietoihin, jotka sisältyivät niihin vuosilta 1981 ja 1989 oleviin tanskalaisiin kiertokirjeisiin, joihin pääasian kantajat viittaavat ja joiden merkityksestä ja ulottuvuudesta on keskusteltu laajasti kirjallisen käsittelyn aikana. Viittaan vain siihen, että pääasian kantajat ovat esittämissään huomautuksissa täsmentäneet, [70] että ne olivat seitsemäntoista vuotta aikaisemmin omaksuneet sellaisen tulkinnan ja käytännön, jonka mukaan erottelu oli mahdollista tehdä kirjanpidossa, toisin sanoen hyvissä ajoin ennen mainittuja kiertokirjeitä ja yhteisön lainsäädännön tultua voimaan. Huomautan lopuksi, että joka tapauksessa kiertokirjeisiin on vedottu vain kirjapidossa tehtävää erottelua koskevan kysymyksen, mutta ei sen sijaan miehistön kokoonpanoa koskevan kysymyksen yhteydessä.

144. Toimijan käytännön kokemuksen osalta on tutkittava, onko sitä pidettävä ammattimaisena elinkeinonharjoittajana, joka harjoittaa pääasiallisesti tuonti- ja vientitoimintaa, ja oliko tällä jo tiettyä kokemusta kysymyksessä olevien tavaroiden kaupasta. [71]

145. Toimijan huolellisuudesta on huomautettava, että sellaiset kokeneet ja tarkkaavaiset toimijat, jotka suunnittelevat tiettyä tullisäännöstöä koskevan tulli-ilmoitusjärjestelmänsä, kykenevät havaitsemaan sen kaltaiset tulkintavirheet, joista pääasiassa on kysymys, tutustumalla säädännäisen oikeuden selvään sisältöön lukemalla ne *Euroopan yhteisöjen virallisen lehden* numerot, joissa asetukset N:o 2051/74 ja N:o 3184/74 on julkaistu. Yhteisöjen tuomioistuimen mukaan ammattimaista taloudellista toimintaa harjoittavan toimijan on selvitettävä itselleen hänen toimintaansa sovellettavan yhteisön oikeuden sisältö lukemalla virallista lehteä asiaankuuluvilta osiltaan. [72]

69 — Asia Deutsche Fernsprecher, tuomion 20 kohta.

70 — Ks. 20 kohta.

71 — Em. asia Deutsche Fernsprecher, tuomion 21 kohta.

72 — Ks. em. asia Binder, tuomion 22 kohta ja asia C-80/89, Behn Verpackungsbedarf, tuomio 28.6.1990 (Kok. 1990, s. I-2659, 14 kohta).

146. Ei voi olla epäilystä siitä, etteikö vientitoimintaa harjoittava osuuskunta tuntisi kaikkia katkarapujen alkuperän kannalta oleellisia seikkoja tai ettei se vaikeuksitta kykenisi hankkimaan näitä tietoja. Koska sillä asetuksen N:o 3184/74 21 artiklan mukaan on vastuu niiden muodollisuuksien täyttämisestä, joiden täyttäminen on tavaratodistusten myöntämisen edellytyksenä, sen on pidettävä huolta siitä, että se vaatii tavarantoimittajiltaan kaikki mahdolliset selvitykset toimitettujen tuotteiden kokonaan tai osittain färsaarelaisesta alkuperästä, tarvittaessa kirjanpitoa apuna käyttäen. Tutustuttuaan sovellettaviin yhteisön säännöksiin ja asian kannalta oleellisiin tosiseikkoihin sen on tarpeen tullen pidättäydyttävä hakemasta EUR 1 -tavaratodistusta sellaisille lasteille, jotka eivät täytä vaadittavia edellytyksiä.

147. Sellaisella tuojalla, joka on 100-prosenttisesti viejän tytäryhtiö, voidaan katsoa olevan samanlainen mahdollisuus saada sellaiset tosiasioita koskevat oleelliset tiedot, jotka ovat tarpeen asetusten N:o 2051/74 ja N:o 3184/74 soveltamisen kannalta katsottuna.

148. Lopuksi tulliasioitsija on itse toimintansa luonteesta johtuen vastuussa niin tuontitullien maksamisesta kuin niiden asiakirjojen asianmukaisuudesta, jotka hän esittää tulliviranomaisille. [73] Se seikka, että alkuperätodistukset on myönnetty virheellisesti, kuuluu tulliasioitsijan ammatille ominaisiin riskeihin. [74]

149. Tulliasioitsijan tehtävänä on joko otettava tämä riski huomioon määrittäessään perittäviä hintoja tai sisällytettävä päämiehensä kanssa tekemäänsä sopimukseen erityisiä sopimusehtoja varatakseen käyttöönsä kaikki tarvittavat keinot tätä vastaan riskin mahdollisesti toteutuessa.

150. Olipa asia miten tahansa, sen enempää asetuksen N:o 1697/79 kuin tuonti- tai vientitullien palauttamisesta tai peruuttamisesta 2 päivänä heinäkuuta 1979 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1430/79 [75], sellaisena kuin se on muutettuna 7 päivänä lokakuuta 1986 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 3069/86, [76] tarkoituksena ei ole suojata tulliasioitsijoita kaikissa olosuhteissa niiden asiakkaiden konkursseilta [77] taikka siltä mahdollisuudelta, että ne eivät saa perittyä niiltä jälkikäteen kannettavia tulleja asiakkailtaan.

151. Asetuksen N:o 1697/79 tavoitteena ei myöskään ole suojella viejää tai tuojaa kaikissa olosuhteissa siten, että ne voisivat vierittää asiakkaidensa maksettaviksi jälkikäteen

73 — Yhdistetyt asiat 98/83 ja 230/83, Van Gend & Loos ja Expeditiebedrijf Wim Bosman v. komissio, tuomio 13.11.1984 (Kok. 1984, s. 3763, 16 kohta).

74 — Saman tuomion 17 kohta.

75 — EYVL L 175, s. 1. Tämä asetus on kumottu kodifioinnin jälkeen asetuksen N:o 2913/92 251 artiklalla.

76 — EYVL L 286, s. 1.

77 — Ks. asiassa Van Gend & Loos annetun tuomion 16 kohta siltä osin, kuin siinä viitataan asetukseen N:o 1430/79.

kannetuista tulleista aiheutuneet kustannukset; tämä on sellainen riski, jota voidaan tietyissä rajoissa hallita erityisten sopimusehtojen avulla.

152. Tällä asetuksella pyritään suojelemaan tullien maksamisesta vastuussa olevia omaisuudensuojan loukkauksilta vain niissä tapauksissa, joissa toimivaltaisten viranomaisten tekemä virhe on sellainen, etteivät tullien maksamisesta vastuussa olevat velalliset voi sitä kohtuudella havaita.

153. Joka tapauksessa on muistutettava, että yhteisöjen tuomioistuin on edellä mainitussa asiassa Hewlett Packard France antamassaan tuomiossa [78] lausunut myöskin asetuksen N:o 1430/79 13 artiklan 1 kohdan tulkinnasta.

154. Tässä artiklassa säädetään seuraavasti:

"1. Tuontitullit voidaan palauttaa tai peruuttaa, mikäli tähän on erityisiä syitä — — siinä tapauksessa, ettei asianomaisen voida katsoa toimineen vilpillisesti tai ilmeisen huolimattomasti."*

155. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että tällä säännöksellä ja asetuksen N:o 1697/79 5 artiklan 2 kohdalla on sama tavoite, nimittäin tuonti- ja vientitullien jälkikäteen tapahtuvan maksamisen rajoittaminen sellaisiin tapauksiin, joissa tällainen maksaminen on perusteltua ja joissa se on perustavaa laatua olevan luottamuksensuojan periaatteen mukainen. Yhteisöjen tuomioistuin päätteli tästä, että asetuksen N:o 1697/79 5 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu virhe (virhe, joka olisi pitänyt havaita) vastaa asetuksen N:o 1430/79 13 artiklassa tarkoitettua ilmeistä huolimattomuutta ja vilpillisyyttä.

156. Tuonti- tai vientitullien palauttamisesta tai peruuttamisesta annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1430/79 4 a, 6 a, 11 a ja 13 artiklan soveltamisesta 12 päivänä joulukuuta 1986 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 3799/86 [79] 4 artiklan 2 kohdan c alakohdassa säädetään asetuksen N:o 1430/79 13 artiklaan liittyen seuraavasti: *

"2. Sellaisina erityisinä syinä, joiden perusteella voidaan katsoa, ettei asianomainen ole toiminut vilpillisesti eikä ilmeisen huolimattomasti, ei voida pitää seuraavia seikkoja:

— —

78 — Ks. kohta 46.
* Suomennettu yhteisöjen tuomioistuimessa.

79 — EYVL L 352, s. 19.
* Suomennettu yhteisöjen tuomioistuimessa.

c) sellaisten asiakirjojen esittämistä tullietuuskohtelun saamiseksi vapaaseen liikkeeseen lasketuille tavaroille, jotka myöhemmin todetaan vääriksi, väärennetyiksi taikka tullietuuskohtelun saamisen kannalta pätemättömiksi, vaikka tämä esittäminen tapahtuisi vilpittömässä mielessä."

157. Periaate, jonka mukaan toimivaltaisten viranomaisten tekemää virhettä ei voitaisi kohtuudella havaita pätemättömien alkuperätodistusten vuoksi, ei siten ole tämän säännöksen ja edellä mainitussa asiassa Hewlett Packard France annetun tuomion mukainen.

158. Ennen kuin tutkin asetuksen N:o 1697/79 5 artiklan 2 kohdassa asetetun kolmannen edellytyksen sisältöä, voin jo edellä esitettyjen seikkojen perusteella todeta, että esitetyn ongelman tarkasteleminen ehdotetuin tavoin perusoikeuksiin kuuluvan omiaisuudensuojan loukkaamisen kannalta ei ole tarkoituksenmukaista.

159. Tämän vuoksi kansallinen tuomioistuin, ottaen huomioon yhteisöjen tuomioistuimen tulkinnan perusteeksi esittämät seikat ja ensin mainitun tuomioistuimen käsiteltävänä olevassa asiassa esille tulevat tosiasiat,

— joko katsoo, että toimivaltaisten viranomaisten virhe oli kohtuudella havaittavissa, mikä tarkoittaa sitä, etteivät pääasian kantajien esittämät kaksi ensimmäistä väitettä [80] ole perusteltuja,

— tai katsoo, että toimivaltaisten viranomaisten virhe ei ollut kohtuudella havaittavissa ja että tämän vuoksi velan maksamisesta vastuussa olevilla velallisilla oli oikeus vaatia, ettei tulleja kanneta jälkikäteen, [81] jolloin perustavaa laatua olevan omaisuudensuojan loukkaamisesta esitetty väite on vailla merkitystä.

c) Kaikkien voimassa olevien, tulli-ilmoitusta koskevien säännösten noudattaminen

160. Tämä kolmas edellytys tarkoittaa sitä, että ilmoituksen tekijällä on velvollisuus toimittaa toimivaltaisille tulliviranomaisille kaikki kysymyksessä olevan tullijärjestelmän soveltamisessa tarvittavat tiedot.

161. Kun on kysymys tavaroiden alkuperäasemaa edellyttävästä etuusjärjestelmästä, sen

80 — Ks. edellä 37 kohta.

81 — Jos lisäksi myöskin kolmas asetuksen N:o 1697/79 5 artiklan 2 kohdan soveltamisedellytyksistä täyttyy.

toimijan, joka pyytää tavaratodistusten myöntämistä, on erityisesti esitettävä kaikki mahdollinen selvitys tavaroiden alkuperästä.

162. Jos lastiin sisältyy sekä alkuperä- että muita tuotteita, toimijan on ilmoitettava lastin eri osien alkuperä ja esitettävä siitä selvitystä.

Ratkaisuehdotus

163. Ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaisi High Court of Justice, Queen's Bench Divisionin esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

"1) Sovellettaessa Färsaarilta peräisin oleviin ja tuotaviin tiettyihin alkuperätuotteisiin sovellettavasta tullimenettelystä 1 päivänä elokuuta 1974 annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 2051/74 ja alkuperätuotteen käsitteen määrittelemisestä ja tiettyihin Färsaarilta peräisin oleviin ja tuotaviin alkuperätuotteisiin sovellettavassa tullimenettelyssä noudatettavasta hallinnollisesta yhteistoiminnasta 6 päivänä joulukuuta 1974 annettua komission asetusta (ETY) N:o 3184/74, noudatetaan alkuperäaseman osoittamisessa yhteisön oikeuden todistustaakkaa ja todistuskeinoja koskevia säännöksiä.

Nämä säännöt ovat seuraavat:

— viejällä on velvollisuus näyttää toteen Färsaarten tulliviranomaisille tavaroiden alkuperäasema ja tuontimuodollisuuksista vastaavalla toimijalla on velvollisuus näyttää se toteen tuontivaltiolle;

— Färsaarilta oleva viejä voi näyttää vietävien tavaroiden alkuperän toteen Färsaarten tulliviranomaisille millä keinolla tahansa;

— tavaroiden alkuperäasema osoitetaan tuontivaltiolle esittämällä Färsaarten tulliviranomaisen antama EUR 1 -tavaratodistus;

— toimivaltaiset tulliviranomaiset voivat esittää vastanäyttöä millä keinolla tahansa.

Kansallisen tuomioistuimen on taattava näiden sääntöjen noudattaminen ja arvioitava, mikä todistusvoima on annettava niille seikoille, jotka asianosainen on sille kuuluvan näyttövelvollisuuden perusteella esittänyt.

2) Sen jäsenvaltion tulliviranomaiset, johon tavarat tuodaan, voivat saattamatta asiaa asetuksen N:o 2051/74 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun alkuperäkomitean käsiteltäväksi — kieltäytyä hyväksymästä EUR 1 -tavaratodistuksia, jos ne katsovat komission tutkimusryhmän antaman selonteon perusteella, etteivät nämä todistukset ole päteviä, siitä huolimatta, että Färsaarten toimivaltainen tulliviranomainen kiistää selonteossa esitetyt päätelmät ja vahvistaa annettujen todistusten pätevyyden.

3) a) Neuvoston asetuksen N:o 2051/74 liitteessä IV ja komission asetuksen N:o 3184/74 liitteen I selventävässä alaviitteessä 4 olevia perusteita, joiden mukaan määritellään Färsaarilta olevat alukset, on luettava toisiaan täydentäen.

b) Näissä teksteissä esiintyvä sana 'miehistö' on ymmärrettävä siten, että sillä tarkoitetaan kaikkia niitä henkilöitä, jotka vastaavat aluksen ohjauksesta ja toiminnoista, näihin mukaan luettuna aluksella harjoitettu taloudellinen toiminta. Se käsittää ne henkilöt, jotka kolmannesta maasta olevan yrityksen kanssa tehdyn yhteistyösopimuksen perusteella on otettu työskentelemään aluksella harjoittelijoina tai epäpätevänä varastohenkilöstönä, maksoipa näille henkilöille palkan aluksen omistaja tai kolmannesta maasta oleva yritys ja olipa heidät otettu palvelukseen pysyvästi tai määräaikaisesti.

c) Silloin kun valmistamattomia kalastustuotteita ei käsitellä erillään niiden alkuperän mukaan, viejän on näytettävä toteen millä keinolla tahansa, erityisesti kirjanpitoa apuna käyttäen, lopputuotteeseen sisältyvien alkuperätuotteiden tarkka suhde ja määrä, ja vain tälle määrälle voidaan pätevästi myöntää voimassa olevan järjestelmän mukainen etuusmenettely. Jos

jälkikäteen tapahtuvassa tarkastuksessa havaitaan, ettei tällaista näyttöä ole esitetty jokaisen lastin osalta, sen jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset, johon tuotteet tuodaan, voivat periä tullit, jotka vastaavat määrältään niitä tulleja, jotka olisi maksettava, jos jokaisessa lastissa olleiden eri alkuperää olevien tavaroiden suhteelliset osuudet vastaisivat tuontivuoden aikana tehtaalle tulleiden, eri alkuperää olevien raaka-aineiden suhteellisia osuuksia.

4) Sellaisten toimenpiteiden pätevyyden edellytyksistä, joihin kansalliset viranomaiset ryhtyvät kantaakseen jälkikäteen tuontitulleja tuonti- tai vientitullien maksamisvelvoitteen sisältävään tullimenettelyyn ilmoitetuista tavaroista velalliselta kantamatta jääneiden tuonti- tai vientitullien kantamisesta jälkitullauksin 24 päivänä heinäkuuta 1979 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1697/79 mukaisesti, säädetään kansallisessa oikeudessa. Sellainen säännös, jolla säädetään kokonaan pätemättömäksi sellaista saatavaa koskeva maksuvaatimus, josta vain osa on edellä mainitun asetuksen N:o 1697/79 2 artiklan 1 kohdan perusteella vanhentunut, ei ole yhteisön oikeuden vastainen.

5) a) Asetuksen N:o 1697/79 5 artiklan 2 kohdan soveltamisesta 23 päivänä heinäkuuta 1991 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 2164/91 4 artiklaa on tulkittava siten, että kansallisten viranomaisten ei tarvitse saattaa asiaa komission päätettäväksi silloin, kun ne aikovat jättää jälkikäteen perimättä sellaisia tulleja, joiden perimättä oleva määrä on suurempi tai yhtä suuri kuin 2 000 ecua, jos ne katsovat, että asetuksen N:o 1697/79 5 artiklan 2 kohdassa säädetyt edellytykset eivät täyty.

b) Asetuksen N:o 1697/79 5 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että

— toimivaltaisten viranomaisten virheellä tarkoitetaan sellaisten kolmannen maan tai alueen tulliviranomaisten, jotka ovat mukana hankkimassa yhteisön tullien kantamisessa tarvittavia tietoja, tietyissä tapauksissa tekemää laskuvirhettä, kirjausvirhettä tai tulkintavirhettä taikka soveltamista koskevaa virhettä;

— jotta voitaisiin tarkistaa, olisiko velan maksamisesta vastuussa olevan velallisen pitänyt kohtuudella havaita virhe, on

— tutkittava, onko kysymyksessä oleva lainsäädäntö sekava vai onko se sisällöltään selkeä;

— otettava huomioon kysymyksessä olevan toimijan ammatillinen kokemus;

— arvioitava toimijan huolellisuutta ottaen huomioon tarpeen vaatiessa hänen mahdollisuutensa saada tietoa sovellettavista yhteisön säännöksistä, ja hänen mahdollisuutensa itse ottaa selvää tai hankkia vaikeuksitta tietoonsa ne oleelliset seikat, joihin noita säännöksiä sovelletaan, sekä tutkittava, oliko tällä toimijalla tehtäviensä luonteen vuoksi vastuu sekä tullien maksamisesta että tulliviranomaisille esittämiensä asiakirjojen pätevyydestä;

— velan maksamisesta vastuussa olevan velallisen on ollut noudatettava kaikkia voimassa olevassa lainsäädännössä olevia, tulli-ilmoitusta koskevia säännöksiä, toisin sanoen hänen on ollut erityisesti toimitettava toimivaltaisille tulliviranomaisille kaikki ne tiedot, jotka ovat tarpeen kysymyksessä olevan tullijärjestelmän soveltamiseksi, tarpeen vaatiessa jaottelemalla kaikki lastin osat, joihin sovelletaan toisistaan poikkeavia säännöksiä.

Kansallisen tuomioistuimen on näiden tulkintaperusteiden nojalla harkittava, täyttyvätkö asetuksen N:o 1697/79 5 artiklan 2 kohdan soveltamisedellytykset.